

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre	24 korona.
Fél évre	12 korona.
Negyed évre	6 korona.
Egy órára	2 korona.
Egy szám ára	8 fillér.
Vidéken	10 fillér.

Megjelenik mindennap h. és o ünnepek után való napok . . . o

NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

HIRDETÉSI DIJAK:

Nyitási díj: 50 fillér. — Üzleti hirdetések megállapodás szerint. — Apró hirdetések: Egy szó 4 ill., vastagabb betűvel 8 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal Jónatca 15. szám alatt van. — K. ziratokat o nem ad vissza a szerkesztőség. o

TELEFON-SZÁM: Szerkesztőség: 503. Kiadóhivatal: 379.

Magyarország reménysége.

▲ Tehát azt a szövedéket, melyben ma Magyarország minden tagjával belebonyolódva vergődik, a kormány az eleven husba, az élő alaptörvényekbe vágó eszközökkel tudja csak, vagy akarja csak lefejtani. Igyekezünk szálaira bontani ezt a szövedéket, próbáljuk legombolyítani a helyzetnek azt a szörnyű tömkelegét, mely ma az országnak egész életét betölti és talán akkor meg tudjuk állapítani: indokolt volt-e a kormány részéről, menthető-e a kormány részéről az a politika, melylyel az ultima rációt, az alkotmány alapvető törvényeinek szétörését, választja meg a kibontakozás eszközeül.

Azok, akik a Tisza István mai akcióját támogatják, pártolják, vagy éppen dicsőítik, ezt tömördek hamis elmélettel és álvéleményekkel indokolni. Ezek közül a hamis elméletek közül az első az, mely szerint egy nagy többségnek döntő hatalmat kell biztosítani a képviselőházban a kisebbség fölött. A valódi parlamentarizmusnak azonban még a többségi elmélet fölött álló követelménye is van. Az, hogy a képviselőház véleményében a nemzet többsége véleményének kell kifejeződni. Azt kell kérdenünk: a képviselőházi többség okvetlenül a nemzet többségének véleményét fejezi-e ki? Azt kell kérdenünk: a mai képviselőházi többség valóban a nemzet többsége véleményének alapján áll-e?

Az első kérdésre Deák Ferencnek 1865. október 19-iki szavával felelhetünk: „Mivel a képviselők saját egyéni meggyőződésük szerint járnak el, mindamelllett, hogy őket a nemzet bizalma választotta, fontosabb kérdéseknél is megtörténhetik, hogy a képviselők többségének véleménye eltér a nemzet véleményétől.“ És hogy a második kérdésre felelhesünk, hogy tisztán láthassunk abban, vajjon a mai képviselőházi többség véleménye fedi-e a nemzet többségének véleményét, vissza kell idéznünk a mai bonyodalom alapokat. A katonai létszám fölemelése ellen, a közös hadsereg magyar vezényszaváért indult meg a küzdelem. A képviselőházi többség el akarta fogadni a fölemelt létszámot

minden költségnövekedésével egyetemben. A képviselőházi többség a magyar vezényszó mellett nem állt sorompóba. De mondhatja-e valaki is, hogy a nemzet többsége óhajtott a létszám és a költségek emelkedését? És mondhatja-e bárki is, hogy a nemzet többsége nem lelkesedett, nem lángolt a hadsereg magyar szaváért? Az tehát kétségtelen, hogy ez a mai képviselőházi többség elszakította magát a nemzet zömének érzelme- és gondolatvilágától és az uralmat csak a mandátumok számának alapján és csak azért követelheti, mert a választókerületeknek nincs utasítási joguk.

Persze azt mondják a kormány hívei, hogy hiszen most nincs szó költségek emeléséről, most nem a hadsereg magyarságáért küzd az ellenzék, hanem a házszabályok módosítása ellen és az obstrukcióért. El kell ösmerni: remek taktikát követ Tisza István azáltal, hogy az önmentegetésnek ezeket az eszközöket, adja hívei rendelkezésére és hogy a nemzetet bírónak hívja föl olyan dologban, melyben az nem láthat tisztán és amely természetepél fogva nem alkalmas a szenvedélyek és a lelkesedés lángralobbanására.

Miért pattant ki nyárutón az ugrai levél, miért volt Tiszának legsürgősebb dolga iszonyú sürgős dolgok közül is az, hogy a házszabályrevíziót vegye elő — ma már tudjuk. Akár az új budgetet tárgyalattatna volna, melyben a hadsereg részére újabb, óriási költségemelkedés van beállítva, akár a gazdasági kiegyezést vette volna elő, az ellenzéknek hosszú, szívós, csak házfólosztatással véget vethető küzdelmével kellett volna szembe állnia. A házfólosztatás akkor, a nemzet ítélőszéke elé való állás akkor a szabadelvűpárt és a kormány letörésével járandott volna. A katonai kérdésekben, a külön vámterület kérdésében, a gazdasági önállóság mellett a nemzet többsége a képviselőház ezidőszerinti kisebbsége mellett lett volna. Keresztül kellett hát vinni, hogy az új választásoknál az ellenzék kevésbé lelkesítő zászlóval, kevésbé népszerű ügygyel álljon a kormányval és párt-

jával szemben. Ez volt a Tisza remek taktikája.

Hogy ezt a taktikát csak a házszabályokon való körösztül-gázolással, az alaptörvények világos rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésével viheti győzelemre, azt Tisza István jól tudta. De ő fanatikus tüzzel, blaszfémikus kitérőekkel, személyes szidalmakkal lázította fel táborát az ellen az ellenzék ellen, mely szerinte nemtelen indokokból, éretlen észszel, meghibbant becsület-érzéssel és hazafiassággal küzd. És ez a többség törvénnyel, nemzettel, parlamentárizmussal mitsem törődve, haszonlesésből, vagy önzetlen elvakultságban követi vezérét tüsköz, bokron keresztül.

Rohan, száguld ez a többség vezére után, aki hátra nem néz, akitszenvedelmes dühe tűz a „zoltánok“ ellen, aki nem veszi észre, hogy ebből a többségből mind kiváltak már azok, akiket a gondolati és a vagyoni függőség nem köt a hatalomhoz, aki nem veszi észre, hogy ma nem a „zoltánok“ állnak már szemben az ő heccikkel, hanem egy hatalmas és összetartó ellenzéki tábor az alkotmány és törvénytisztelet védelmében összeállva. Tisza az ellenzék morális gyengeségének hirdetésével viszi híven szolgáló kíséretét harcba és e közben nem látja saját pártjának erkölcsi fogyatékosságait, vagy szemet huny ennek morális gyengesége előtt.

Tisza István elvetette a követ, amelyről tudnia kellett, hogy hol áll meg s kit hogyan talál meg. Az erőszak és törvénytörés útján, ezen a lejtős, sima uton föltartóztathatatlannul zuhan le a kormány és a többség. Először volt a házszabálysértés. Aztán jött a parlamenti rendőrség beállítása fölhatalmazás nélkül. Majd a képviselőház fölosztatása budget nélkül következik. Ezzel jár az exlex. Az új választások csak erőszakkal és pénzzel hozhatják meg a kormány által kívánt eredményt. Az első fölosztatást követheti a második, meg a harmadik és ha a lejtőre rántott ország összezuva fog lábai előtt heverni, akkor kezdődik majd el Tisza István békés, áldásdus kormányzata.

Kinek van erre szüksége? Miért kell ennek bekövetkez-

nie? Tartózkodunk attól, hogy Tisza Istvánt hazaárulónak, vagy a kamarilla béencének nevezzük. Nem: Tisza István meggyőződése az, hogy ez a nyomorult ország még nagyobb adó terhek viselésére képes. Tisza István meggyőződése az, hogy a német nyelvű és osztrák érzelmű közös hadsereg részére a magyar népnek több embert kell még áldoznia. Tisza István meggyőződése az, hogy Magyarország a közgazdasági fejlődés szükséges alapfeltételeinek eldobása mellett is meg tud élni és Tisza István ebben a meggyőződésben akar újtárból az új választások vasprőjével elsöpörni mindent, ami az ő fonák meggyőződése előtt áll.

Ilyen reménysége lehet Magyarországnak Krisztus Urunk születésének napján, az 1904-ik évben.

Ügyészség a parlamentben.

Meg nem cáfolt hírek szerint a budapesti kir. ügyészség a kormány felhatalmazására, rögtön a képviselőház felosztatása után, akkor tehát mikor a képviselői immunitás megszűnik: megindítja a büntető eljárást azon ellenzéki képviselők ellen, a kik a december 13-iki képviselőházi eseményekben tevékenyen részt vettek.

A legutóbbi politikai eseményeknek sajtóságos és megfigyelésre méltó jelensége a büntető törvénykönyvre való azon gyakori hivatkozás, — melylyel hol a többség, hol a kisebbség keresi a megsértettnek vélt jogrend helyreállítását.

Sajtóságos és megfigyelésre méltó jelenségek; — s politikai életünkben teljesen új forrása az érveknak. A helyzetet pedig nagyon tálatóan jellemzik.

A hazug alap.

Mert bármiképpen vélekedjék valaki azokról, a mik a magyar képviselőházban november 18-án és december 13-án történtek, — van ennek a kérdésnek egy pöntje, mely vitát nem tűr, mely megdönthetetlen igazság gyanánt áll a parlamenti élet minden elfogulatlan szemlélője előtt. Ez az igazság pedig így szól: a magyar képviselőházban beállott a szó legszorosabb értelmében vett anarchia, — a jog törvényes uralma megszűnt; a házszabályok elvesztették erejüket; az ellenzék nem ismeri el őket, a többség pedig nem bizik bennök. A törvényen kívüli állapot analógiájára nevezzük a parlament helyzetét házszabályon ki-

vüli állapotnak; s midőn egyrésztől konstatáljuk, hogy a többség maga is belátja azt, hogy ez a házszabályon kívüli állapot csakugyan bekövetkezett, — mert hiszen ezt nyíltan beösméri éppen azzal, — hogy a parlament rendjének megoltalmazására saját hatáskörében eszközt nem talál, hanem a büntető-törvénykönyvben és a Házon kívül álló bíróságokban keres oltalmat; — másrésztől állapítsuk meg azt is, — hogy ezen házszabályon kívüli állapotnak egyetlen és felelős előidézője a kormányval cimboráskodó többség, — és senki más. Ha egyszer a törvénynek valamely rendelkezése erőszakkal megtöretik, — akkor az egész törvény megszűnik törvény lenni. Törvényt csak házszabályszerűleg lehet hozni. Az olyan jogszabályban, mely ezen tétellel ellenkező módon jött létre, még az sem bizik, a ki azt létrehozta, mert hisz ő tudja legjobban, hogy milyen ingatag és hazug az az alap, a melyen ezen szabályok felépültek. Ezért dobja sutba a maga alkotta „házszabály“-okat, s keres oltalmat olyan paragrafusokban, melyeknek a politikai élet irányításához mindeddig semmi közük sem volt.

A kormánypárti jogtudósok.

Ezek után mi sem természetesebb, mint az, hogy a politikai eseményeknek azon „objektív, jogi“ méltatásában, melylyel utóbb a többséghez tartozó jogtudósok részéről találkozunk, bizni nem lehet. Hazudnak, a kik azt mondják, hogy ők a kérdést elfogulatlanul, pusztán a jog szemüvegén vizsgálják. Mert azok a kormánypárti jogtudósok, a kik csakugyan ilyen elfogulatlanul vizsgálták a kérdést, — azok célszerűbbnek vélték kutatásuk eredményét nem hozni a nyilvánosság elé; ellenben azok, a kik a nyilvánosság előtt azon konkluzióra jutottak, hogy az ellenzéki képviselőket közönséges büntetésekként be kell csukni, — azoknak célja nem a komoly jogi fejtegetés volt, hanem egyenesen az, — hogy a Btk. paragrafusait lovak gyanánt fogják be a kormánynak örökkévalóság felé haladó szekerébe.

Lázadás, erőszak?

Ilyen jogi alapon emeltetik vád az ellenzéki képviselők ellen a Btk. 152. §-ába ütköző lázadás és a Btk. 155. §-ba ütköző hatóság elleni erőszak büntette miatt.

Nézzünk szemébe ennek a vádnak; nem azért, mintha annak komolyságában csak pillanatig is hinni lehetne, hanem azért, hogy a közvélemény is megösmérhesse a vád neveltségét, s ha a bünvádi eljárás az ellenzék tagjai ellen megindítottatni nem fog — a mint hogy nem is fog, — ne kegyelmet lásson ebben, hanem igazságot!

Lázadás büntetést képezi a csoportosulás, melynek célja az országgyűlés valamely Házát erőszakkal, vagy fenyegetéssel hivatásának szabad gyakorlásában akadályozni.

Nem foglalkozom annak megálapításával, vajjon az ellenzéki képviselők dec. 13-án tényleg azért csoportosultak-e, hogy a Házat hivatásának szabad gyakorlatában az ülés megnyitása előtt megakadályozzák; vagy vajjon azért jöttek-e ők a képviselőházba, hogy az elnöki emelvényt szétrombolják? Ezt

senki sem hiszi ugyan, — de én elfogadom ezt a lehetetlen és főképp bizonyíthatatlan feltevést. Még ebben az esetben is előtérbe nyomul két kérdés:

1. Lehet-e a képviselőház 150 tagját magával a képviselőházzal szemben „csoportosulás“-nak tekinteni?

2. A Házat semmi körülmények között sem szabad-e működésében megakadályozni?

Az igazság!

Az első kérdésre csak tagadó válasz adható. Mikor valamely testület ellen elkövetett lázadásról van szó, — akkor a „csoportosulás“ kitétel nem vonatkozhatik magukra ezen testület tagjaira. Az ilyen csoportosulásból előállott rendzavarás annak a testületnek belügyét képezi, mely ellen saját hatáskörében védekezhetik. De a büntető-törvényben megállapított, súlyos következményeket maga után vonó csoportosulás fogalma alá ez nem vonható, — mert a törvény védelme csak a Házra, az egész Házra, — nem pedig annak egy pártjára, az ugynevezett többségre vonatkozik; mert törvényeink, alkotmányunk a többség fogalmát nem ösmérik, a védelem csak a képviselőház egyetemére terjed ki, itt pedig a képviselőház egyik nagy része lépett fel a képviselőknek egy másik nagy részével szemben. Midőn tehát egyrésztől nem lehet itt feltalálni a lázadás bűncselekményének objektumát: a képviselőházat, s a bűncselekmény alanyát: a képviselőházzal szemben álló csoportosulást, másrésztől feleletet követelve nyomul előtérbe az a másik kérdés: hogy vajjon az egymással szemben állott két párt közül melyik volt az, mely az „országgyűlés hivatásának“ magaslatán állott, melyik volt az, a mely a Ház alkotmányos működését megvalósítani, s melyik az, a mely azt megakadályozni akarta.

Mert ezt senki sem fogja mondhatni, hogy a ház alkotmányellenes működésének, a törvénytelen alapon álló ház törvénytelen akaratokodásának megakadályozása is lázadás büntetést képezne?!

Elmondotta ezt a büntető-törvénykönyv képviselőházi tárgyalása alkalmával nagyon szépen Csemegi Károly. Általános tetszés között jelentette ki, hogy a törvény védelme csak az alkotmányosan működő Házra terjed ki; de szükségtenek tartotta ezt a törvényben kifejezni, mert — ugymond — ha a bíróságokban az alkotmányosság tisztelete annyira megrendülne, hogy egy törvénytelen alapon álló hatalmi tényezőt fognának védelmükbe venni, akkor, „egy darab papír sem lesz képes az alkotmányos érületet a maga épségében fenntartani. Persze akkor még senki sem gondolt arra, hogy éppen az akkori kormányelnök fia lesz az, a ki az alkotmány bástyájára az első csákányütést fogja mérni.

Visszatérve tárgyunkhoz, hatalmas igazságként hangoztathatjuk, hogy itt-lázadásról azért sem lehet szó, mert a törvény csak az alkot-

mányos házat védi, — a magyar parlament pedig november 18-ika óta nem áll alkotmányos alapon. Más szóval: lázadást az a csoport követ el, a mely a házat „hivatásának“ gyakorlásában akadályozza, már pedig a jogsértés és a jogtalan erőszak alapján való törvénytelen határozathozatal a háznak „hivatás“-át nem képezheti.

A most elmondottak után a hatóság elleni erőszak vádja ellen is felesleges a védekezés. Csak törvényes hatáskörrel bíró és törvényes hatáskörben eljáró közeg tekinthető hatóságnak. A helytelenül „lex Dániel“-nek nevezett „ex-lex Dániel“ alapján az ellenzéki képviselők házszabályon alapuló, alkotmányos működésének megakadályozására kirendelt „darabontok“, a törvényes hatóságokat megillető védelemre, saját alkotmányos jogukat védelmező képviselőkkel szemben: igényt nem tarthatnak.

A mentelmi jog.

Egy kérdés van még hátra, a melyre feleletet kell adnunk: a mentelmi jog kérdése. Hogy mindazért, a mi a képviselőházban dec. 13-án történt, lehet-e egyáltalában bünvádi felelősségre vonni azt a 150 képviselőt, avagy az őket illető mentelmi jog folytán csak a Háznak tartoznak-e felelősséggel?

A kormánypárti jogtudomány természetesen azt hirdeti, hogy igenis itt közönséges büntetésekként állunk szemben, akik nem mint képviselők, hanem mint magánemberek, a Házban bár, de nem a Ház ülése alatt, egy aljas büntényt követtek el. Álláspontjuk támogatásaként hivatkoznak a mentelmi jog szabályainak egyetlen forrására: az 1867. évi Házhatározatra. Ez a határozat pedig azt mondja, hogy a képviselő azért, a mit a Házban, mint ilyen mond, vagy tesz, csak a Ház által vonható felelősségre. Tagadják ők először is azt, hogy ama 150 képviselő cselekményét mint ilyen, tehát képviselői minőségben követte volna el. De ki tudná ezt elhinni? Hogy 150 ellenzéki képviselő vrvát passzióból hatoljon be a képviselőházba és dobja ki a szólásszabadság megakadályozására kirendelt darabontokat?! Hát el lehet ezt hinni? Hát nem tudja azt mindenki, hogy ezek a képviselők éppen képviselői szabadságuk megsértése és a további alkotmányellenes cselekmények megakadályozása végett tették azt, a mit tettek? Hát volt e nekik, mint magánembereknek, okuk erre? Hát vétett valamit az az elnöki szék a Polonyi Géza ügyvédi irodájának?

Teljesen mellékes az, hogy az eszköz alkalmas volt-e a képviselői köteletség teljesítésére. A lényeg az, hogy ők képviselői minőségben akartak cselekedni, s ha meg lehet ezt tenni zsebkendő lohogtatással, akkor miért ne lehetne emigy is megtenni? Ha csak az eszköz helyessége volna irányadó, akkor a Háznak büntető hatalmára még eivben sem volna szükség!

Azt is mondják, hogy a mentelmi jog a képviselőt az 1867-iki határozat szerint csak a Házon belül illeti, s hogy a „Házon belül“ kitétel itt annyit jelent, hogy a „Ház ülésének tartama alatt.“

Erőszakos magyarázat, melyet ha követnénk, azt mondanók, hogy a mi a december 13-iki ülés előtt történt, az igenis a Ház ülésének

tartama alatt történt, mert a Ház november 18-iki ülése még ekkor sem volt törvényesen és szabályszerűleg bezárva. De nincs szükségünk ilyen messzemenő argumentációra. Egyszerűen hivatkozunk ama házhatározat szavaira, melyek a Házról és nem annak üléséről beszélnek. A képviselők, a kik elnöki meghívás folytán, üléshez céljából a Ház üléstermében politikai meggyőződésük megvalósítása végett megjelennek, azonnal részeseivé lesznek a mentelmi jognak, tekintet nélkül arra, vajjon az elnök megnyitotta-e már az ülést, vagy nem? Csak nem akarja a többségi jogtudomány azt állítani, hogy a képviselő, a ki a Ház üléstermében, az ülés megnyitása előtt egy az ülésen benyújtandó indítványt aláírás végett képviselőtársai közt köröztet, ennek tartalmáért az ügyesség által felelősségre vonható?!

Az ülés megnyitása irrelevans. Az ülés tartama alatt elkövetett lopás ép úgy a bíróság elé tartozik, mint ha az ülésen kívül volt volna elkövetve. De mikor a képviselő üléshez céljából a Ház üléstermébe lép és ott politikai céljainak, 150 népképviselő által vallott politikai célok elérésére ténykedik, akkor a Háznak jogában áll döntenie afelett, hogy eme ténykedés jogosságát a parlamenti rend és tisztesség szempontjából elősméri-e vagy sem, de semmi esetre sem szabad ezt közönséges magánjogi elbírálás alá bocsájtani, mert ez nemcsak ama képviselők terrorizálását, hanem a Ház önrendelkezési jogának negálását és eljátszását is jelentené.

Önrendelkezési jog.

Nem szabad elfelejteni, hogy a mentelmi jog nem jelent büntetlenséget; hogy a Ház a vétkes képviselőt gyakran erkölcsileg súlyosabban sújthatja, mint a büntető-törvénykönyv, A Ház üléséről való kizárás mindenestre súlyosabb büntetés, mint az az 50—60 korona pénzbüntetés, a mivel az idegen ingó vagyon rongálását büntetni szokás. Nem is az a célja a mentelmi jognak, hogy a képviselők a Házban szabadon sérthessék a Btk. intézkedéseit, hanem főleg az, hogy méltányolhatók legyenek ama különböző szempontok és mellékkörülmények, melyek egy politikai cselekedet helyes elbírálásánál feltétlenül figyelembe veendőek s melyeket a bíróság nem méltányolhat a törvény zárkózottságánál fogva és nem is képes méltányolni azért sem, mert a politikai cselekmények felülbírálására sem hivatása, sem a megkivántató poilitikai ítélő képessége nincsen.

A házszabályok megadják a módot a rendfenttartásra s a rendzavarás megtorlására. Hogy ma a házszabályok elerőtlenedtek, ez a többség hibája, mely azokon rést ütött. És ha a megtorlást nem meri a többség a Házon belül nyélbe ütni, mert attól tart, hogy az ellenzék politikai magatartását helyeslő nemzet felemeli ez ellen tiltakozó szavát, hát ebből nem az következik, hogy az ítélkezés feladtaát gyáván a bíróságokra toljuk, hanem az, hogy a jog és törvény uralmát, tiszteletét, a parlament méltóságát helyreállítsuk. Csak a törvénytisztelet adhat méltóságot a parlament-

nek. A hol a nyers erő uralkodik, az nem parlament, hanem korcsma.

A Háznak kell annyi erővel rendelkeznie, hogy saját falain belül az ügyesség védelmére ne szoruljon. A büntetővényre való kapkodó hivatkozás a Ház alkotmányos önrendelkezési képességének, a szabályaiba vetett tiszteletnek és elismerésnek teljes megszűnését hirdeti s a parlament méltóságával homlokegyenest ellenkezik.

Ki a lázadó?

Óvakodják a többség a Büntetőtörvényre való hivatkozástól, s kerülje azt, mint egyik legnagyobb ellenségét. Mert addig fogja emlegetni, amíg előáll valaki és azt mondja, hogy 1904. évi november hó 18-án a képviselőház egy csoportja erőszakkal megakadályozta azt, hogy a Ház alkotmányos működését folytassa. Ez pedig egy, a mentelmi jog örve alatt elkövetett lázadás! Tettese a „többség“, felbujtói: Tisza István és Percel Dezső! S a corpus delicti egy fekete-sárga zsebkendő.

Holló Andor.

Európa szemé. Ha hinni lehet az ujságoknak — és miért ne lehetne hinni? akkor Európa önagsága a közelmúlt napokban ugyancsak bandza lett. Szegény eddig mindig becsületesen maga elé tekintett, ha néha kicsit kacéran is, de mégis csak maga elé, mint ez egy uri dámához illik. Hanem a közelmúlt napokban egy kicsit magyarosan jártuk és erre kénytelen volt legalább egyik szemével reánk is pillantani. Ez a felemás pillantás tette kancsallá. Váltig parfaszoltuk, hogy Európa figyelmére sem méltat sohasem. Ránk se néz. Most végre reánk is nézett, reánk is vetette a szemét, és rajtunk is felejtette a tekintetét. Az angol gyapjúkereskedő csak félszeggel adhatott-vehetett, a német is csak fél erővel nézhette a sörös-kancsó fenekét és a hollandus is csak fél tekintetét legeltethette a tulipánjain. Szegényeknek egyik szemé ránk volt szegeződve. Mikor André urat pofon vágta, mikor a csatorna-kérdésben a német birodalmi gyűlés cifra jeleneteket rendezett, mikor az olasz kisebbség a déli temparementum hevével csinálta a maga obstrukcióját — se akkor, se máskor nem jutott eszébe a francia, német, vagy olasz lapoknak azon obégnia, hogy ez mint tetszik Európának? — De minálunk mindjárt önagságát festik a falra — mintha tényleg ördög lenne. Európa pedig épen úgy gondolkodik a gulyásról, kanászokról és a villogó gatyákról, mintha sohse törtük volna össze a méltatlan miniszterek székeit.

A politikai pártok állása Hunyadmegyében. Mielőtt még az ellenzéki pártok a lex Dániel-féle javaslat megbuktatására egyesültek volna, Hunyadmegyében az újpárt megalakult és akcióba lépett, különösen Hátszegen és Piskiben. Azóta a párt hívei annyira felszaporodtak, hogy a

legkiszzebbi választáskor, talán Körösbányát kivéve, a megye minden választó kerületében jelöltet fognak állítani. A párt főbb emberei: Fáy Béla, Dr. Ajtay Aladár, Nalácy Géza, Gróf Wass Ármin, Benedikty Lajos, Bartha Lajos, Szentiványi Gábor, Cseh László, Lázár László, Maderspach Viktor, Fáy Viktor, stb., erősen mozgolódnak és magasan hordozzák az ellenzék lobogóját. Pozitív jelölésekről még nincs és nem is lehet szó. Hogy az oláhok állítanak-e maguk közül jelölteket, idáig még nem tudható. Valószínűleg igen, nevezetesen a körösbányai, a dobrai és a szászvárosi kerületekben.

Kolozsvári emléktáblák.

— Azokról, a kiket elfeledtünk. —

Kolozsvár, 1904. december 25.

Valami sivárság van a szivekben. Pózolunk, de nem lelkesedünk. Ezért tenni sem tudunk. Nincs célunk, a mely felé elrettenthetetlenül törekednénk. Nincs hitünk, a mely megacélozná erőnket. Csak futunk, de nem tudjuk: hová, miért? A multat elvesztettük, a jövőt nem látjuk.

Égető szükségünk van a multak tanulságaira. Azt mindenki tudja, hogy a növény fejlődésére vagy elpusztulására döntő befolyással van a talaj, a hő, a nedvesség, az egész éghajlat. Hát a szellemnek nincs meg a talaja, a maga levegője?

Ez a föld, a melyet Erdélynek hívunk, évszázak óta termel erős szellemeket, a kik ebből a talajból nőttek ki, ebben a levegőben izmosodtak meg. Ezekből ismerhetni meg: minő érzelmek, gondolatok fogantak, virultak, gyümölcsöztek a lelkekben? Mire képes, hová fejleszthető a mi lelkünk. Az az átkunk, hogy idegenek konstruálnak a priori elméleteket, a melyeknek az életben talaja nincs, be nem válhatnak. S a mit erdélyi emberek velök született érzéssel, a valóság ismeretével megalkottak, ők könnyelműen, elbizakodottan szétrombolják. Újat helyébe nem építhetnek. A munkaerők félre taszítva, félre vonulva lobognak el.

Feltárni a mult emlékeit, munkára tömöríteni a szétszórt irodalmi erőket: ez célja az Erdélyi Irodalmi Társaságnak. De erről más alkalommal szeretnék bővebben, részletesebben szólni. Most csak az ötlött eszembe, hogy felhívni a közfegyelmet a multa s kegyeletes érzelmeket gerjeszteni a szivekben: erre egyik szerény, de nem kicsinylendő eszköz az emléktáblák felállításai is.

Van már egy néhány ilyen emlékjel Kolozsvárt. Emléktábla jelöli nagy fiának, az igazságos, a nemzeti királynak szülőházát s a házat, a hol a politikai és lelkiismereti szabadság önzetlen hőse, Bocskai fejedelem született. Emlék figyelmeztet a helyre, hol a nemzeti nyelv, a színművészet szegény, de lelkes uttörői, apostolai első előadásait tartották. Feliratos tábla állít meg s emlékeztet a kiváltságok rombadőlten felépült új Magyarország megalakítóira, ez eszmék két kiváló hősének nevét ragyogtatván felénk, a Deák Ferenczét és Vörösmartyét. Elmerengünk a ház előtt, melyben az uniót kimondották, sok nemes, honszerelemtől izzó lélek megvalósult álmaként. S tán el-gondolkozunk: mit nyertünk vele? Más helyütt a „szabadság, szerelem“ lánglelkű dalkóknak emlékezte állít meg, a ki a rónáról a bércek közé jöve, megszerette földünket, népünket; itt keresgélte helyet, holott diadalmas csaták után megrakja fészket s itt

esett el a harcmezéjén, megszentelve földet is, melyben romladékony teste porladoz. Megismerhetsi a házat, honnan a szabadságharc dicső vezére, vitéz tábornoka fényes győzelmekre tava szállt. S aztán a békes munka emlékei ötlenek szemünkbe. Ott van szülőháza Szilágyi Sándornak, a ki bár messze szakadt, lelke mindig köztünk volt. Egy hosszú emberéleten át buvárolta a független Erdély történetének kincses bányáját, tanulságot tanulságra halmozva, világosság fényét, szeretet melegét keltve, Megjelölni áll a nagy matematikusnak, Bolyai Jánosnak szülőháza s a hol a paedagogus apa s költő fiai lakott! Indati Péter és Indati Gyula.

De tovább kell mennünk! Jeltelenül áll a ház, melybe Kazinczy szállt, a nemzeti nyelv nagy apostola, az irodalom vértanuja, ez a hatalmas izgató, aki Erdélybe jött, hogy megismerje s könyvet irt tapasztalatairól, szeretetéről. Ő tudott találni itt megirni valót, emlékezetre méltót. Meg kell jelölni a házat, melyben Döbrentey Gábor lakott, a ki nemcsak az első tudományos folyóiratot alapította Erdélyben, hanem pezsgő irodalmi életet teremtett. Munkára ösztökélt, eszméket hintett el, csiráztatott ki. S az a tábla arra is fog emlékeztetni, hogy ifjonti idejében a nagy Weselényi is ott lakott, felejtethetlen emlékü tanítójával, Pataky Mózes-sel. Jeltelenül áll a ház, ahol Kendeffy Ádám gróf, a reformeszmék fényűvezte bajnoka, kilehelte nemes lelkét; ahol Bölöni Farkas Sándor, ki az ujvilágból megjőve, új világot tárt fel lelkünk előtt, tanulságos, haladásra buzdító világot, örök álomra hunyta le szemét; a hol Szentivány Mihály uttörő jeles hirlapírónk, első hirlapírónk s dalköltőnk kiszzenvedett; a hol Kriza János, a székely tündérvilág felfedezője s első ismertetője, meg a hol Aranyosrákosi Székely Sándor, a régi dicsőség koszorus énekesé élt és meghalt; a honnan az európai híru bányász a Kievi csata halhatatlan költőjét, Debreceni Mártont, vitték örök nyugalomra; a a hol Dózsa Dániel lakott, az elnyomatás korának vezérpublicistája, dalokkal, regényekkel, az ősi dicsőség ragyogtatásával a nemzeti önérték élesztője, bizodalom gerjesztője, s jobb jövőbe vetett hit apólója, új jogrend előkészítője; valamely házat, melyet a nagy polyhistor, Brassai Sámuel emlékezete avat kegyeletünk tárgyává. Meg kellene szentelnünk Jósika Miklós báró emlékeztet is, hogy ide benn a sűrű-forgó élet forgatagában naponként eszmélhessünk a magyar regényirodalom dicsőséges megalapítójára. Én azt a házat is szeretném megjelölni látni, a melyben a virágok halhatatlan költője; Tompa Mihály, itt jártában lakott. Sebzett lelke enyhülést, gyógyulást talált itt a szeretet melegétől, a mely lépten-nyomon övezte.

Nem kell félünk, hogy sok lesz a jóból, hogy elközönségesedik a dolog. Ezek a nevek nem kophatnak el. Nekik tán nincs szükségök a mi kegyeletünkre, de nekünk van az ők nemesítő, eszméltető hatására. Hogy valóra váltsuk vágyainkat, nem is kell egyéb, mint akarat s egy kis fáradság. Hát ennyi sem telnek ki tőlünk?

Versényi György.

Krónika.

A magyar betegség.

*

Jövök a Házból, november tizen-nyolcadikán este, a zsebkendőlobogtatásos, házszabály-revidiáló puccs után. A villamoson mindenki az eseményről beszél. És bár a velem együtt felszállott, helyszínről jövő képviselők és ujságírók már mind ki-kiszállottak, a nagy tényt változatlanul uralja az egész kocsiárság. A hirvivő szenció-hullámgyűrűk, melyek a dunaparti palota eseményét, a város minden irányába széthordták, gyorsabban terjednek, mint a bérkocsik és villamosok járása. S így az esemény színhelyéről, a Házból jövet egy egész várost találtam, mely az eseményről beszélt. A sárga kocsiroló leszállva, bekenyárododom egy mellék utcába. Mellettem elsuhanó alakok Tiszát szidják. Kibukkanok egy főbb utcába, az Orfeum elé. Ez Budapest legnemzetközibb helye s ime az angol erőművészek és francia énekesnők plakátjait megvilágító ivlámpa fényében alkotmányértésről s nemzeti eszméről deklamáló csoport áll. Végül pedig bejutok egy kávéházba, ahol már a pincérek is a forma és lényeg viszonyáról vitakoznak. . . S ez az esti életkép megfelelő változásokkal ismétlődött egy szép decemberi délelőttön, mikor a teremszolgák kiverését és a képviselőház üléstermének szétrombolását vitte szerte-szét a városban a krajcáros lapok szürke papir-esője. Megint minden kabátos ember mindenütt politikáról beszélt. S e két politikai dagály-tetőpontot jelentő nap között is folyton zúgott-zajongott az ország ügyeiről szóló elmélkedések szóradása. S ki tudja hány s még az előbbieknél is magasabb vizállásu nap előtt állunk! Apályra, a politizálási dagály megszűnésére egyelőre gondolni se lehet. Sőt ellenkezőleg: most jön talán a nagy, fékevesztett, szabad tombolásu választási vizözön, mely ez egész közéletet egy óriási politikai árterületté fogja tenni.

Ebbe különben még belenyugodhatnánk. Hogy a választások alatt mindenki politizál egy kicsit, ez érthető és helyes dolog. De mikor nincs választás, mikor a politikai életnek az alkotmány és a parlamentáris medence és csatorna-rendszerében kell magát kihullámozni, nálunk még akkor is a képzelet óriási területeit fedik a politikai vadvizek, a medrökből kicesapott politikai hullámok. Azaz, kibontakozva e képből: Magyarországon oly hallatlanul sokat és oly hihetetlen körökben is politizálnak, hogy ezt a jelenséget már nem lehet a régi kedélyes elmélettel, mely szerint jogász-nemzet, vagy politizáló náción vagyunk, elűtni, hanem a maga nevével nevezve a gyereket, mint szociális kór-tünetet ki kell pellengérezni.

Nincs és nem is lehet statisztika arról, melyik községben mennyi szellemi energiát fordítanak a politizálásra. A jószemű megfigyelés és egyéni tapasztalat azonban ebben az esetben elegendő minden pontos számadatokkal dolgozó statisztika nélkül is annak megállapításához, hogy a félig-meddig művelteknek nevezhető európai társadalmak közt aránylag legtöbb politizálást Magyarország produkál. Németországban és főleg Angliában ama óriási szellemi munka-mennyiséghez képest, melyet minden téren, a tudomány, irodalom, művészet, ipar, kereskedelem s gyarmatosítás terén kifejtének, a politika igen kevés elme-erőt foglal le. Itt nem tartja minden intelligensre pályázó ember kötelességének, hogy a parlamenti színjátéknak folytonosan statisztája, nézője, vagy kritikus legyen. Spencer Herbertnek e tipikusan angol társadalmi bölcsésznek egyik alaprendelvénye volt a társadalmi élet minél nagyobb mértékű függetlenítése a politika alól, a mit ő a törvényhozás hatáskörének, minél szűkebbre való szorításával akart elérni. A tipikus angol felfogás szerint az egyén ne abban lássa célját, hogy minél inkább beleártsa magát a mások, az az a társadalom dolgaiba, hanem saját szabadságának és munkaerejének minél korlátlanabb és gyümölcsözőbb kifejtésében. Más, nem ilyen egészséges okok folytán mérsékelt Németországban a politizálási szenvedély. A parlament jelentőségét itt csökkenti a császár és a körülette levő arisztokrata-camorra hatalma. A három milliónál több szociál-demokrata választó se szól ez ellen, mivel ez a párt nem egy, ha még oly dörén, de mégis önállóan gondolkodó politikus-tömeg, hanem egy dogmákra esküdő hitközség. A román államokban: Franciaországban, Olaszországban már kétségtelenül folyton igen vadul és bőven folyik a politizálás. Csak hogy ezek a kultur-élet többi terén is meglehetősen sok szellemi energiát fejtenek ki, úgy, hogy végeredményben, aránylag véve még a folytonos afférektől zaklatott Franciaországban se politizálnak annyit mint nálunk.

Szomorú dicsőség! Mert, fájdalom, ha megnézzük közlő, hogy mi is tulajdonképpen ez a magyar politizálás, egyáltalában nem esünk áhítatos hangulatba. Nem a tulzott altruizmus, a felebarát sorsa iránt érzett tulzott érdeklődés sarkalja a magyar középosztály férfinépet az állami élet ügyeivel való folytonos foglalkozásra. Nem a mások bol-

dogulásának nemes örülete, hanem az egyéni boldogulás józan számítása tesz nálunk mindenkit politikussá. Nem egy „üdv hadserege“ tehát, ez a még a lírai költők számát is meghaladó ember-fajta, hanem egy aranymezőket kereső conquistador-sereg. Magukról a képviselőkről, igazságosan szólva kilencztedrészükről, nem is kell ezt kiemelni. Nyilvánvaló dolog ez.

A dunaparti gót palotán kívül politizáló sok ezernek kilencztedrészeről azonban nem mindig ilyen nyilvánvaló.

Mert leszámítva ezt az egy tízedrészt, a becsületes rajongókat, a politika iszákosait, akik berugnak a lapok vezércikkjeitől, nem-e érdek-kereső képmutatás minden politizálás. Az ügyvéd, a hivatalnok, a jegyző, aki a maga városában, vagy falujában a maga pártja mellett igazat, a legtöbb esetben a legjözönabb számítással teszi ezt. S ebben a dologban a legszomorubb nem az, hogy az emberek érdeket hajhásznak, hanem hogy egy olyan rosszul jövedelmező s végeredményben az egész országra nézve káros területen, a politika terén cselekszik azt. Mert bármily nagy arányu legyen egy még oly becsületes kormány alatt is a nép mindenféle módon való kiszípolozása, ez még se juttat annyi sápot konczot a politika révén boldogulni akaró ezreknek, hogy ezt a boldogulási módot ajánlatosnak lehetne mondani. Inkább egy sorsjáték a magyar politikával való foglalkozás, melynek van néhány száz megnyerésre érdemes nyereménye, de nem komoly pálya, a mely a reál lépők legnagyobb részét biztosan el-tartja.

Hogy mégis annyi szellemi energiát pazarlunk mi országszerte a politikára, ennek a mi szomorú gazdasági viszonyaink s az egész magyar nemzet erős degenerálódottsága az oka. Nem úgy értem azt, hogy maga nép, az alsó rétegek milliói volnának elfajultak. Szó sincs arról: az egészség, erő és fejlődés-képesség dus-gazdag medencéje a magyar faj s a körülötte élő nemzetiségek is. A társadalom teteje, a felsőbb százezer hajlamai, észjárása, élet-felfogása, gondolkodás-módja az elfajult. Ezt kell meggyógyítani. Ezzel a meggyógyulással együtt járna a politizálási düh csökkenése. A magyar társadalom most egy dologtól iszonyodó s ép ezért, rossz anyagi helyzetben élő, de sorsa helyes intézésén folyton töprengő bohémhez hasonlít. Majdnem összes szellemi életműködése oly gondolatok, elméletek termeléséből

állnak, melyek ezt a kérdést igyekeznek megoldani: hogyan éljek. Pedig ez az egyénre és egész nemzetekre nézve is már körülbelül meg van oldva: dolgozz! A magyar politizálás nagymértékűsége egy renyhe, élvezet-kereső nemzet-agyvelő, léha, kísértékü gondolat-szaporítása, beteges bőbeszédűsége, s mint ilyen már majdnem egy szocialis elme-baj. Ideje tehát, hogy a gyógyulás megkezdődjék. Ora et labora, szólt a régi tanács. Dolgozz és ne politizálj, ez a modern, legújabb testamentom magyarokhoz írott levelének első és egyetlen mondata.

Sz. Z.

Irredentista tüntetések Velencében.

Az ausztriai olaszok mellett és az irredentisták ismert programja szerint Velencében — mint egy távirat jelenti — nagy tüntetés volt a Goldoni-színházban. Az előadás alatt olasz trikolorokat bocsátottak le a karzatokról és a páholyokból éltetve Olaszországot, Trientet és Triesztet. A színpadon maguk a színészek is tüntettek és már azon voltak, hogy Ferduzzi „Saluto italico“-ját elszavalják. Ekkor azonban a rendőrség közbelépett és karhatalommal kiűrtette a színházat. Ez az eljárás mindenestre nem alkalmas arra, hogy a hármasszövetséget valami nagyon megkedveltesse az olasz néppel.

Marosvásárhelyi érdekességek.

Kormányparti okvetetlenkedés. — Bedőházit és Sebest ki akarják buktatni. — Tisza, Sándor János, Nyíri mint jelöltek. — Körtesznek a szolgabírák. — Hajsza Bethlen István és Déry Zoltán ellen. — Az államtitkár bátyja.

— Saját tudósítónktól. —

Marosvásárhelyről írják a *Napló*-nak: Alig zajlott itt le az ellenzékre győzedelmes törvényhatósági bizottsági tagok választásának örömei s a mindjárt ezek után következett miniszterelnöki látogatás csúfos kudarccal végződött napjal: újabb szenzációk kilátásai izgatják a kedélyeket. Az itteni kormánypart intranzigens elemeinek okvetetlenkedése idézi ezt elé, a kik a kilátásba helyezett ex-lex választás első szelére megkezdtek az aknák ásását abból a célból, hogy feldulják a város társadalmi életének alig fenntartható békéjét. A város I-ső kerületében dr. Sebest Dénes függetlenségi képviselővel szemben Tisza István miniszterelnököt, — esetleg Nyíri honvédelmi minisztert akarják felléptetni. A II-ik kerületben az eddig dédelgetett jelöltek: dr. Fenyvesi Soma ügyvédnek mellözésével Sándor János belügyi államtitkárt készülnék jelölni Bedőházi Jánossal, e kerület általános szeretnek örvendő képviselőjével szem-

ben. — Sándor János Marosvásárhely szülötte, államtitkár; ezért arra számítanak, hogy megfelelő jelölt Bedőházzal szemben, akinek azért kellene bukni, mert ő általában is, de kivált bizonyos fizetésfelemelési ügyben nagyon is exponálta magát az itteni Fejbőlöntő Bálintokkal szemben. E tervek, azonban, éppen olyan hatástalanok lesznek, mint a Tisza miniszterelnök multkori látogatásaihoz fűzött remények, mert a függetlenségi pártnak mindkét kerületben leendő győzelme már is biztosítva van.

Maros-Torda megyének mezősegi választókerületében ezidőszent az ifjú gróf Bethlen István a képviselő, ki mint a nemzeti párt hű tagja Apponyi gróftól követve, ott hagyta a kormánypartot, mihelyt meggyőződött arról, hogy Tisza István gróf miniszterelnök vállalkozásai nemzetrontó veszedelemmel fenyegetnek. De megis indult Bethlen István ellen a hajsza, valamint Déry Zoltán volt szolnoki főispán ellen is, a ki mint az említett választókerületnek egyik vezérlő embere s a nemzeti párt oszlopos tagja, szintén utjában van a hatalomnak. Szolgabírák, jegyzők puhitnak, házalnak s kísérleteznek úgy Bethlen gróf, mint Déry ellen hangulatot kelteni s nemcsak politikai, hanem felekezeti ellentéteket merítnek fel, mivel nevezettek a marosi reformatus egyházmegye és a marosvásárhelyi kollegium főgondnokai. Ez a tendencia ugyan eddig hiábavalónak bizonyult, de jellemző hogy e nagy részben idegen nemzetiségű és görög felekezeti választókkal telt kerületben, a felekezeti eskedés tüskét is bedobják csak azért, hogy Sándor Kálmán nyugalmazott táblabíró, a Sándor János államtitkár bátyja részére csináljanak hangulatot.

KRONIKÁS LAPOK.

— A régi Kolozsvár. —

E rovatban, — mely állandó lesz s hetenként többször látja majd az olvasó viszont, — elmúlt dolgok lesznek frissen feltárlva. Az idő el-mossa még a legkülönösebb eseményre való emlékezést is, és eként úgy hisszük, nem válik untatóvá, ha Kolozsvár közelmúltjából újra-elevenítünk olyan érdekességeket, a melyek bármely vonatkozásuknál fogva is, még most sem veszítették el a jogcímét arra, hogy néhány sorban részt kérjenek a feltámasztás örömeiből. Ujra ismertetünk majd régi kolozsvári szenzációkat, bűneseteket, más fontos, jelentős eseményeket, szóval mindent a mikről való beszél-

URI DIVAT ÜZLET!

Jäger és másféle szövött alsó ruhák nagy választékban.

Sándor Ágoston és Társa

KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér.

getés még most sem unalmas . . . Elsőnek egy politikai vonatkozása érdekességet elevenítünk fel, mely most, mikor a választási harcok küszöbén állunk, — felette aktuális.

A megkövezett kormánypárt.

A kalendárium 1884. pünkösd első napját jelezte, mikor *Hegedüs* Sándor Kolozsvárra érkezett, hogy *Sigmond* Dezsővel egyetemben felvegye a választási harcot Kolozsvár orsz. képviselői: *Ugron* Gábor és *Barta* Miklós ujonnan jelöltekkel szemben. Hogy *Hegedüst*, ki tudvalevőleg *Ab-rudbánya* képviselője volt — egyéni ambíciója, vagy pedig addigi mandátumának kétséges volta vezette Kolozsvárra szerencsét próbálni: arról az akkori krónikák hallgatnak. De annál inkább betűbe rótták azt az éppenséggel nem biztató fogadtatást, melyben *Hegedüsnek* és kíséretének része volt.

— Teljes képét nem nyújthatjuk a szomorú eseményeknek — írja az akkori jó riporter — *mert a közápor megeredésével kénytelenek voltunk kocsin elmenekülni.* (Sic! Vajjon öreg kartársunk hogyan menekülne, ha teszem, *Port-Artur* bombázása közepette kellene tudósítást leadnia?)

A mai zavaros politikai helyzet közepetteszinte tulhevülés számba mehet az akkori ellenzék harca a kormánnyal szemben. Inkább személyi és kevésbé politikai jellege volt a választási kampánynak. S az ellenzék tényleg nem is annyira a kormány rendszere, hanem inkább *Tisza Kálmán* személye ellen indult a sorompóba. S mégis véres választásokról szólnak a híradások. Akkor még beléshőlt az utca a harcba és legjobb esetben csak pírhusi győzelmet engedélyezett a kormány erőszakosságának. Tessék már most elképzelni, ha ez az ellenzék, ez a könnyen lobbanékony ősi magyar vér felkorbácsolatott volna olyan izgága ember által, mint a mai kormányelnök: minő vérontásokban lett volna már eddig is részünk? De talán éppen az a tudat, hogy politikánk eddigi rendszere folytán a tömeg már annyira ki van éhezve, hogy csak egy kérdést ismerhet s ez a *kenyér*; az a tudat, hogy a tömeg, tehát az *utca*, végelgyengülésében minden erejét már csak a mindennapi falat biztosítására gyűjtheti — ez adta a mai kormányelnöknek a merszet mostani eljárásához. Mert hiába tagadnók, bizonyos, hogy a tömeg ma már nem igen lelkesedik az ugynevezett politikai morálokért. A sok morál közepette politikailag alaposan demoralizálódott. S míg szíve a nemesebb elvekért lelkesedett hova-tovább gyomra korgása emlékeztette, hogy először a *kenyér*, azután a nemes ideálok! Ez adja a magyarázatát az akkori tömeg önzéletes fellépésének és a mai tömeg negligenciájának.

Szembeüvő bizonyíték erre *Hegedüs* és *Sigmond* kolozsvári fogadtatása. Egyik sem volt még Kolozsvár képviselője, tehát nem rendelkezhetett a választó közönség oly szomorú tapasztalatokkal a jelöltekkel szemben, mint mi *ma Hegedüs és Feilitzsch* eddigi működése után. S mégis, csupán az a tudat, hogy a két jelölt az

egyéniül gyűlölt *Tisza Kálmán*nak az embere, elegendő volt arra, hogy vérfürdőt rendezzenek és így alapos fiaskóval keserítsék meg a mamelukok készülődéseit. Bizonyos az is, hogy az akkori kolozsvári mameluk-tábor korrupciója könnyen is érthetővé teszi a polgárság felháborodását. Akkor ugyanis *Minor ch* Kálmán, egy 80 év körüli öreg ur volt a polgármester, kinek „alkotmányos” vezérletére nem igen lehetett bízni a választásokat. Az első dolguk tehát az volt, hogy legalább ideiglenesen (értsd a választások utánig) megfelelő erőről gondoskodjanak. Hihetetlen kedélyességgel tehát fegyelmet indítottak az agg polgármester ellen és ideiglenes polgármesternek odahelyezték *Bokros Elek*et. Így az „alkotmányos” választás biztosítva volt . . .

De a mamelukok elfelejtették biztosítani fejüket és fogukat. Így történhetett meg azután, hogy *Hegedüs* megérkezéssel ezek a nemesebb testrészeik alaposan megfizették az árát lelkük romlottságának.

Az első közápor *Hegedüs* négyes fogatját érte. A kocsin ablakai csörmpölvölve hullottak a kövezetre és csak a megbokrosodott lovak tova-vágtatásának köszönhető, hogy a benne ülők: *Hegedüs* és *Bokros* könnyebb sérüléseket szenvedtek. Hasonló sors érte a második kocsit, melyben *Sigmond* Dezső és *Dorgó* Albert ültek. Rosszabbul járt azonban *Haller* Károly dr. egyetemi tanár, kit több kő oly szerencsétlenül ért, hogy vér borította el és két kitért foga siratta az ünnepélyes fogadtatást. Súlyosan sérültek meg *Finály* Henrik egyetemi tanár és *Berényi* József máv. felügyelő. De legsúlyosabban dr. *Farkas* Géza egyetemi tanársegéd sérült meg, ki hetekig élet és halál között lebegve nyomta az ágyát. Se szeri se száma még a többi súlyosabban és könnyebben sérülteknek.

Természetes, hogy ezután a kormánypártnak meg volt adva az ürügy a katonai uralom behozatalára. S bár a függetlenségi párt a legerélyesebben tiltakozott az ellen, mintha az utcai vérengzésben valami része lett volna és dacára annak, hogy az ellenzék felháborodásában csöcseléknek nevezte a közápor-attakban résztvevőket: a hatalom irtó háborút indított a függetlenségi párt vezérével szemben. Minden alapot nélkülöző feljelentések alapján tömlőbe vetették *Sebesi* Jób hírlapírót, az „Ellenzék” munkatársát és *Gy. Sipos* Károlyt, a külvárosi polgárság vezérét. A letartóztatottakat csak a válasszítás után engedték szabadon. Szuronyok között folyt le a választás, mely természetesen a kormánypárt győzelmével végződött. *Bartha* és *Ugron* sem maradtak azonban mandátum nélkül. Az nap lettek megválasztva. — Előbbi Csik-Szeredán, utóbbi Székelyudvarhelyen.

A választások után *Bartha* Miklós loyális cikkében a polgárságot figyelmeztette, hogy az immár törvényesen megválasztott képviselőket fogadják nyugodt méltósággal. Majd utalt arra, hogy a kormánypárt politikai érvek híján ellene (*Bartha* ellen) és *Ugron-*

nal szemben azzal érvelt, hogy mint ellenzéki férfiak, ők sem tehetnek a kerület érdekében.

— *Hát lássuk* — végzi *Bartha* cikkét — *mit tesz majd Hegedüs Kolozsvár érdekében!*

Nos, mi már abban a helyzetben vagyunk, hogy az ítélet meghozhatjuk. Bizony Kolozsvár csak azt érthette el a kormánynál, a mi a városnak természetes fejlődése következtében elodázhatatlanul szükséges volt; azt is ugyszólván kicsikarás folytán, de soha jelenlegi képviselőinek tevékenysége következtében . . .

A bizalmi téboly. Erdély siet üdvözölni Tiszát.

Egynémely különösebb eset.

— Saját tudósítónktól. —

Az alább következő tudósítások érdekes és új részleteket regélnak arról, hogy milyenek a *Tisza* körül forrongó bizalmi téboly megnyilvánulásai Erdélyben. Tessék elolvasni.

Az alsófehérmegyei szabadelvű párt bomlása.

Nagy-Enyedről írja tudósítónk: E hó 20-án tartotta Alsó-Fehérvármegye rendkívüli törvényhatósági közgyűlését, melynek tárgyszorozati pontjai kettő kivételével gyorsan peregetek le. A gyűlés legérdekesebb tárgya *Zeyk* Gábor és társainak azon javaslata volt, mely szerint a közgyűlés „*Tisza* Istvánt s a kormányt hazafias tisztelettel üdvözli s irányában bizalmát fejezi ki.”

A javaslat úgy született, hogy *Zeyk* Gábor, *Vizakna* ex képviselője, *Tisza* István sógorának a testvére a szelid nyomással preparált közigazgatási tisztviselők, vállalkozók és kereskedőket rendre vette kocsijával házról-házra járt és így sikerült néhány napi kínlődás után a javaslatot 92 aláírás sal látni el. Bizonyára egy kerület fogja jutalmazni fáradságát. A javaslatot ő, továbbá *Lázár* István tanár, a szubvencionált kormánypárti „Közérdek” tényleges szerkesztője s az alispán pártolták.

Fogarasi Albert tanár, a nagyenyedi függ. és 48-as pártkör elnöke érveiket magas röptű, hazafias lelkesedéssel mondott szép beszéddel szedte szét, s indítványát, hogy a javaslat fölött napirendre térjenek *Br. Bánffy* János és *Váro* Ferencz tanár pártolták.

Aztán ad maiorem patriae gloriám, eltüretett, hogy Alsófehérvármegye székházában hosszas *oláhszónoklat* untatta a hallgatókat. Hogy *Mán* Aurél ügyvéd ur miket fecsegett nem tudjuk, mert senki sem értette az alispánon kívül. Ő is

azért látszott érteni, mert választása idejéből hálás reminiscenciái vannak az oláhok iránt.

A gyűléstől, tehát szavazástól a megye és Nagyenyed szabadelvű választóinak jobb érzésű és intelligensebb része távol maradt s *Zeyk* Gábor javaslata, embereinek kegyelméből keresztül ment.

Másik érdekes, vitás tárgya volt a közgyűlésnek: *Kisküküllő* vármegye oly értelmű átirata, hogy az állami népiskolákban a hitoktatás nyelve a magyar nyelv legyen.

Az állandó választmány tudomásvételt ajánlott, *Fogarasi* Albert tanár pártoló felterjesztést, *Dr. Mán* Aurél s *Rácz* János oláh tanár és ügyvéd elutasítást. S lőn belőle semmi, vagyis tudomásul vétel.

A hatalmas fejedelem *Bethlen* Gábor megforgatta volna buzogányát ezeknek az óvatos magyaroknak a hátán, kik még pártolni sem merték ezt a derék, hazafias átiratot.

A gyűlés tanulságai:

1. A nagyenyedi szabadelvű-párt intelligensebb és tekintélyesebb része *Zeyk* G. bizalmi javaslatát nemcsak meg nem szavazta, hanem midőn aláírást kértek tőlük, *főlháborodással utasították vissza.* — Ebből következik az

2. hogy a nagyenyedi szabadelvűpárt *Török* Bertalan képviselőre nem meggyőződésből, hanem személyes kötelékek folytán szavazott 1901-ben.

3. Ma napság a hivatalos Magyarország a magyar faj-, nyelv- és nemzet érdekeit nemcsak munkálni, de sőt ha ilyen célú indítványt kap, pártolni sem meri.

Elég szegény, elég szomorú!

Az iklódi cselédhad.

Nagyiklódi tudósítónk értesít: Több újság megírta, hogy *Tisza* István gróf magyar miniszterelnök családjával tegnapelőtt rokonai látogatására *Désre* utazott, a hol a karácsonyi ünnepeket szándékozik töltetni.

De sehol sem volt olvasható annak a „*meleg*” fogadtatásnak színes leírása, melyben a kegyelmes urat a nagyiklódi vasúti állomáson politikai elveinek hitvallói részestették.

A mikor ugyanis a tegnapelőtt reggel érkező miniszterelnök vasúti szalonkocsijából kitekintett, — oly hatalmas éljenriadás fogadta, hogy a szamosvölgyi vicinális prüszkölő gőzparipája majd elsüllyedt szegyenletében.

A fogadtatás valóban meghatóan impozáns volt. *Báró* *Montbach* Sándor, *dobszó* útján összetoborzotta a szabadelvű párt híveit, a miniszterelnök illő fogadtatására.

Hogy aztán ezek a hivek nem egészen véletlenül éppen *Montbach* úr fizetett cselédjeinek, zselléreinek és napszamosainak soraiból kerül-

Vadászmellények, bőr és kötött Camascherek.

Férfi fehérneműek, fehér és színes ingek, lábravalók, hálós ingek és gallérok, fehér és színes kezeldők, zsebkendők, harisnyák stb.

Nagy választék legujabb nyakkendők, gallérvédők, divatos mellényekben. — Legujabb kalapok, sapkák, keztyűk, sétatobok és esőernyők.

Pénc-, szivar- és cigarettatárczák, zsebkések, illatszerek, ruha-, haj- és magyar gyártmányu fogkefék.

Gyári áron, mivel azok tovább vezetve nem lesznek, kiárusítottak: utazócikkek, vadászkalapok, felöltők, férfi topánok, plaidek és kocsitakarók.

ANGOL UTAZÓ PLAIDOK.

tek ki, — nem vehető semmi-nemű disszonanciát abba az ünnepi hangulatba, a melyben a parádéba öltöztetett „szabadelvtűk” sokasága uszott.

A megnyilatkozó őszinte bizalmat különben *Oncs* József nagyiklodi görög katolikus lelkész tolmácsolta, a mire ő kegyelmessége meghatva válaszolt, megköszönve a személye iránt tanúsított bizalom külső eleit.

Volt ugyan a sokaság között két ember is, egy *Ecken* nevezetű kisiklodi földbirtokos és egy kisjenői kőfaragó, a kik tisztességesen megabucogták a távozó miniszterelnököt, de Tisza gróf ezt nem akarta hallani és a tovább robogó vonattal a reá nézve lehető legjobb impresszióit elszállította Désre, méltóságos sógorához, a hol majd krisztkindliképen boldogan elmesélheti, hogy mi módon is itélt. Nagyiklodon az ő kegyelmes politikája felett a koronával napidíjazott és ünnepi kantusba bujtatott „nemzet.”

Egy cseh, egy román, egy zsidó és egy örmény.

Dési tudósítónk írja: Most hogy Tisza István gróf országszerte gyűjti és illő szerénységgel elkönyveli az ugynevezett „bizalmi” nyilatkozatokat, nem érdektelen lesz feljegyezni, hogy mi módon is létesül és nyilvánul meg egy ilyen kis bizalmi nyilatkozat. Így például Dészen a napokban lefolyt vármegyei közgyűlésen is — mint köztudomásu — felszínre vetődött egy bizalmi indítvány, a melyet báró Jósika Sámuel és „több” elvtársa deponált az elnöklő főispán asztalára.

Báró Jósika annak dacára, hogy — mint mondta — a felirati jogot egy a multból visszamaradt „salang”-nak tartja, mégis mint v. b. t. t. megtette a maga kötelességét és indítványozott.

Az, hogy a leszavazók zöme a fizetett hivatalnokok, nyugalmazott és az államsegélyezendő független iparosok táborából került ki, — egészen mellékes.

Sokkal nevezetesebb az önkéntes bizalomnyilvánulásban az, hogy a javaslat ellen szólottak: *Sterba* Dezső, a ki nemzetiségére nézve cseh, dr. *Vajda* Lipót, a ki *Mózes* hitét vallja, dr. *Farkas* János, a ki román nemzetiségű és végül *László* László a ki örmény hitvallásu.

Azon, hogy a felszólalók között egyetlen magyar ember se akadt, felesleges csodálkozni, hiszen addig a míg a magyar nemzeti eszmék diadaláért idegen nemzetiségű állampolgároknak kell küzdeniök — nem veszhet el Magyarország.

Utazás az időgépen.

★

Az időjáró, a kiről olyan érdekesen emlékezik meg Wells mester az egyik munkájában, megszánt engem és mivel ősmerte azt a vágyódásmat, hogy bele szeretnék pillantani az elkövetkező időkbe, ideadta nekem az egyik időgépét, megtanított a kezelésére és azután — átadott a mindenségnek. A gép valami csodálatos ércből készült, a melynek összetétele az időjáró titka volt. A gyönyörű szerkezeten fokozatok voltak: az idő zónái és a melyik zónára került a mutató, a szerint rohant az időgép előre az időben. Én a 2004-ik esztendőbe óhajtottam kirándulni, a 100-ik év szakaszába illesztettem a mutatót, beleültem az üvegfalakkal borított karosszékebe és bucsut vettem a mi korunktól. A gép nagyot lendült, a mint a székben elhelyezkedtem, azután zugást, berregést hallottam, olyan hangokat, a melyek elkábítottak, éreztem, hogy a gép nagy ivben repül velem ismeretlen irányokba, körülöttem élesnek tetszett a levegő, a szememet is behunytam és nem láttam és nem tudtam, hogy mi történik velem. Csak arra ébredtem kábultságomból, hogy a földön vagyok megint, hogy emberek vesznek körül és csodálkozva nézik az én járóművem, az időgépét. Magyarul beszéltek, én magyar földön voltam, sőt a Mátyás-szoborról, a melyet elsőnek pillantottam meg, tudtam, hogy a légi utról Kolozsvárra kerültem vissza. Az volt a baj, hogy csak az időmutatót toltam előre, a 100-ik év zónájába, de a távolságbeli zónák mutatóját érintetlenül hagytam. Ezért haladtam csupán az időben előre, de ugyanott maradtam, a honnan kiindultam: Kolozsvárott. Annyit mindjárt észrevettem, hogy a 2004-ik év kolozsvári polgárai kíváncsi emberek, a kik körültapogatták az időgépét és furszállották az előttük ismeretlen légi szerkezetet. Nagy csöndület keletkezett a gép körül és régi Mátyás-tér egyik szögletéből egy formaruhás ur jött a közelünkbe, a kinek kard lógott az oldalán, szigorúlt az arcán, a ki, semmi kétség többé, rendőr volt. Igazolásra szólított föl engem, a légi utast, az elmult század polgárát és a mikor bemutattam neki írásaimat, arcképes igazolásaimat, a mikén az 1904-ik esztendő volt keletnek, a fejét mód felett esőváltta. Az írásaim nem tetszettek neki, tehát a százados módszerhez folyamodott: „előállított.” A gépemet vittem és úgy indultunk hárman a rendőrhivatalba: az időgép, a rendőr meg én. A ka-

pitányságon — ez a név megmaradt a 2004-ik esztendőben is — az időjárónak egy írását mutattam a magam papírjainak megerősítésére. Az volt az írásban, hogy az időjáró rendületlen szabadelvtű, a kit a pártelnöke a hatóságok jóindulatába ajánl minden alkalommal. A *szabadeivü* szó hatott. Varázskules volt még a második évezredben is. A világon talán sok minden megváltozott, de a *szabadeivü* szó hatása meg a rendőrség intézménye érintetlenül maradt az idők zivataraiiban. A rendőrkapitány átvette az időgépemet. Őrizetbe vette, a míg ismét szükségem lesz reá. Érdeklődött a huszadik század rendőrsége iránt és a mikor Rudnay nevét mondtam neki, a szomszéd szobába vitt, a hol képek voltak a falon ezzel a fölírással: „Csataképek a huszadik századból.” És ezzel az alcimrel: Rendőr-bravurok Rudnay, huszadik századbeli főkapitány idejéből.” A jövő századnak ez a kegyelme és kiváló érzeke az elmult század kimagasló eseményei iránt, rendkívül meghatott. De a barátságos és tanulságos hivatalban nem töltöttem sok időt. Az utcára siettem, a huszonegyedik század kolozsvári utcáira.

Ni, a régi Mátyás-tér most is megvan, a mint megvolt a huszadik században. És Fadrusz alkotása, a melyet hatalmas patinával vont be a tovatűnt századév, ott diszlik a régi Mátyás-téren. A térnek az maradt a neve, a templom is ott van a szobor hátterében, a parkot nem bővítették, mintha kegyeletből nem akartak volna hozzányulni a pázsitos részletekben nem bővelkedő térhez. Az első benyomásom az volt, hogy nem sok változás esett az erdélyi fővárosban. A kutyák még mindig szájkosár nélkül kóboroltak a város utcáin. Ugy emlékeztem, hogy már a huszadik században szájkosárral látták el az ebeket mindenfelé, éppen csak Kolozsvárott nem. A fővárosban, Budapesten, ott volt a Pasteur-intézet, közel volt a segítség, ha kit beteg kutya mart meg, és mégis szájkosárra fogták a budapesti kutyákat. Más városok is így cselekedtek, a huszadik században már, de Kolozsvár még a 2004-ik évben sem óvta meg a maga polgárait ezen a ponton. Annyit láttam: a 2004-ik évben senki se mondhatja, hogy Kolozsvár még a kutyáknak sem kell. A kutyáknak mi kifogásuk sem lehetett a város ellen, mert szabadon, szájkosaratlanul kószáltak a történelmi levegővel itatott erdélyi fővárosban. Ez a tapasztalás, ámbár erős emlékezős volt a korra, melytől elszakadtam, eiszomorított.

A Deák Ferenc-utcának tartottam. Ennek is megmaradt a neve. Ugy látszik, udódaink még mindig a hatvanhetes alapon állanak és kegyelettel ragaszkodnak annak a fériúnak az emlékéhez, a ki ezt az alapot megteremtette. És a Deák Ferenc-utcában, csodák csodája, most is megvolt az a magányos fa, a melyet a magam századából ősmertem. Heine Henrik csodálatos szépségű verset irt a magányos könyvespről. Ha ezt a fát ősméri, talán így kezdette volna híres poémáját: Mit akar ez a magányos fa, csak bántja a szemem? A 2004-ik évben sem tudtam megfejtetni, hogy mit akar az immár több, mint százesztendő, a nagy utca közepén álló, magányos nagy fa. A régi Trencséntérre kerültem. Más neve volt: Hegedüs Sándor-tér. Elgondolkoztam: Hegedüs Sándor! Mintha ezt a nevet a letűnt században Kolozsvárott hallottuk volna valamikor... A Hegedüs-tér parkjában csinos kis szobor állott. Megnézem, hát: Felszeghy Dezső szobra. A kecses kis szobornak ez volt a felírása: „Felszeghy Dezsőnek, a mélyérzésű költőnek, hálás polgártársai.” A kis szobor olyan közvetlen hatásu, mint a velencei Goldoniszobor. Egy asztal mellett ül a borongó pillantásu poéta; írás a kezében. Mintha csak barátainak olvasná fel valamelyik poémáját az egykori New-York kávéház törzsasztalán. A Hegedüs-tér némiképpen kibékített az utókorral. A színház is ott állott a Hegedüs-téren. Régi épület, látszik rajta, hogy száz esztendő ment végig a köfalain. Megnéztem a márványtábláját. Halavány betűk hirdetik, hogy 1905-ben építették Feller és Helmer bécsi építőmesterek, Ferencz József uralkodása, Andrássy Gyula gróf miniszterelnöksége idején. Omladozó, régi épület ez a színház, csak olyan, mint az én időmbeli, 1904-ben. Már én ebbe a roskatag épületbe nem megyek be, a 2004-ik év tiszteletére sem. Az előadás sem érdekelt tulságosan, mert a színlap ezt hirdette:

Kolozsvári Nemzeti Színház.

Páratlan szám. 2004. dec. 25-én: *Bérlét.*

A darabontok.

A tűzberki Koczán Ferenc alapítványából 100 arannyal jutalmazott verses történelmi színmű, 3 fejeletben. Irta: Égi Imre. Ebből a színlapból láttam meg, hogy a Koczán koszorúsok már a magyar történelmi századbeli eseményeinek a feldolgozásához jutottak el. El innen, az irodalom tűzberkeiből! Nekivágtam a Kossuth Lajos-utcának, de mivel kocsira szerettem volna ülni,

Telefon 395.

Üzlet
és
Műhely

Tivoli-utca,
báró Bánffy-
palota

Ma nyílt meg Ma

UNIÓ.

gőzmosóda

Mielőtt a nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását ismételtelen kérném, elsősorban bocsánatot kérve, miután a Redoute-házból átköltöztem nem szolgálhattam azzal a munkával, mivel 6 évi ott létem alatt; oka pedig az volt, hogy míg a jelenbeli modern berendezésű műhelyem beállítottam sok anyagi áldozatomban került, mivel gépezeteim háromszor is cseréltem, hogy a n. érdemű közönség igényeit legmesszebb menő kívánalmáig kielégíthessem. Kérve tehát a n. érdemű közönség becses pártfogását e vállalatomban, mert minden igyekezetem odafordítom, hogy pontosan és lelkiismeretesen olcsóért kiszolgálhassam. — N. érdemű közönség szíves pártfogását kérve

kiváló tisztelettel: **Klein Ferencz**, Unio-mosóda tulajdonosa.

Üzlet: Unió-utca 24.

Telefon 395.

egyik huszonegyedik századbeli polgártársamat szólítottam meg, ha vajon hol van a villamos vasut megállóhelye. Feltűnt, hogy mindeddig nem láttam ilyen közlekedő-alkalmatosságot. „Instálom”, mondotta a megszólított, „villamos vasutunk nem igen van. Mondják, hogy volt egyszer gőzvasutjuk az eleinknek a tizenkilencedik század végén. De ha nincs is villamos kocsi, motoros omnibusz kell legyen nemsokára. A város buzgó polgármestere, ifj. Fehér Kiss Béla erősen tanulmányozza a kérdést.” Megköszöntöm a más kor-szakbeli férfiúnak az érdekes felvilágosítást. Megköszöntem — és meg-sajnáltam Kolozsvár huszonegyedik századbeli polgárait. Bérkocsira ültem. Az idő a második évezerten is drága. Odahajtottam a redouthoz. Az agg épület most is csak úgy állott ott, változatlan rutságában, mint az én századomban. — Ugy sejtettem, hogy Kolozsvár még mindig százados pillanatnyi pénzzavarban szenved. A redout falán nagy plakát ötlött a szemembe. Piros, fehér, zöld plakát, a mely a legközelebbi vasárnapra nagy népgyűlést hirdetett. A népgyűlés tárgya: Az önálló vámterület. A népgyűlés szó-noka: ifj. Hegedüs Lóránt, Kolozsvár második kerületének a képviselője. A plakát ezzel a kijelentéssel végződött: Az önálló vámterületben van a magyar nemzet jövője! Nekem a huszadik század emberének ez a kijelentés nem volt meglepő. A vi-gadóból a Városházhoz vettem uta-mat. Itt már meglepetés várt reám. A Városházát restaurálták. Új város-házat nem építettek, de a falak át-festése, az épület tatarozása szintén valami. A restaurálásnak meg is volt a nyoma egy márványtáblán, a mely arról beszélt, hogy a városnak ezt a régi épületét 1994-ben alakították át, I. Károly Ferdinánd dicső uralkodása alatt. Beesteledtem, a mlkor fölkeres-tem a Nemzeti Kaszinót, ezt az ismerősömet a régi jó időkből. Semmi változás. Az önként működő, halkan záródó ajtók, a neszfogó szőnyegek a lábujhegyen való járás a kaszinó csarnokaiban. Az olvasóterem öreg urainak megrezzenése, valahányszor egyet fordítunk az újságlapon. Tem-pora mutantur, — de a kegyeletes kaszinó hü marad mult századbeli hagyományaihoz. Nagyobb elevenség kellett nekem: a kávéház elevensége. A régi Bánffy-palota közelében fé-nyes kávéház ragyogott felém. A neve történelmi név volt: Kávéház az *Obstrukcióhoz*. Oda tértem be. A huszonegyedik századbeli kolozsvári polgároknak, úgy néztem, erős a törté-riai érzékük. Az Obstrukció-kávéház-nak azonban nem volt villamos vi-lágítása. A kávéház azt a felvilágosi-tást adta, hogy a villamos világítás rövidesen meglesz. A Ganz-gyárral huzódó tárgyalások nemsokára be-fejezést nyernek. És ezt a kávéház ne-kem mondotta, a huszadik század polgárának. Mi akkor jól tudtuk Ko-lozsvárt, hogy mit jelent, ha nem-sokára befejezik a tárgyalásokat. Nézzük az újságlapokat: *Közös Pol-*

gár. (Mi ez? A huszonegyedik szá-zadnak egyik újabb közös ügye?) Mi van benne? *Vezércikk*: „Az *ellenzéki banda*.” A kéz a 21-ik szá-zadbeli Jákóbé, de a hang a 20-ik századbeli Ézsaué. A vezércikkből elég volt a cím. Azután: *Színház*: „A mult héten ismét gyönyörköd-tünk a nagy francia klasszikusok Clers és Faivallet darabjában, „Az erény útjaiban.” A társaság szépen haladt: száz év alatt klasszikussá lett. *Egyházi ünnep*. „A Dávid Fe-renc-egyesület tegnap nagyszabásu emlékünnepet rendezett. Az ünnepi beszédet az unitáriusok ügyekpüspöke, Károly Ferdinánd mondotta.” *Városi* „A tegnapi közgyűlés a pénz-ügyi előadó javaslatára kimondotta, hogy a községi adópótlékot az eddigi 670 százalékról 680 százalékra emeli.” *Törvénytörés*. „Fazekas Gyula szabó-segéd állott a tegnap a törvénytörés előtt. Az egyik szaklapban arról cik-kezett, hogy a papok bort isznak és vizyt prédikálnak. Az ügyészség e ki-jelentésben a papj osztály ellen való izgatást látott. . . .” Nem voltam többre kíváncsi. Láttam, hogy a vá-ros száz év alatt legnagyobbat ha-ladt a községi adópótlék tövissel kirakott útjain. Akkor te még különb vagy, jövel tehát huszadik század 68 percentes pótléka! Mit kerestem volna ezek után a 2004-ik esztendő-ben! Fölmentem a rendőrkapitány-hoz és visszavettem az időgépet. Az időzónán egyet csavartam, hogy ismét itt leszek az 1904-ik esztendő-ben. Mit érnek énnekem — a 680 percentes adópótlékkal kapcsolato-san — a huszonegyedik század ismeretlen emberei, ismeretlen asszo-nyai! Reám szakadt mohón a vágy, hogy fölkeressem az elhagyott év-századot, ha már az időgép segítsé-gével nem láttam meg Erdély arany-korát. A mint itt állottam a 2004-ik esztendő bus tapasztalásai közepette, visszakiváncsoltam a jelenvalóságba. Hogy újra lássam a város főterét az 1904-ik év téli verőfényében. Hogy nézzem, a mint az ünnep kivirágoz-tatja az utcát, hogy lássam a téli napot, a mint bearanyozza a város szép asszonyait. Ez a színes, ez a csillogó kép, ez is van olyan szép, mint valamely távol jövőendőben: Erdély aranykora . . .

Fabula János.

Az új színház programja.

Ezeknek a lapoknak a mélyen tisztelt vezére s az én kedves régi barátom arra kér, hogy „körvona-lozzam programmat, melynek alap-ján a kolozsvári színházat fejleszteni tervbe vettem.” Elgondolkoztam a kérésén s az ötlött az eszembe, hogy legjobb volna azzal a keréssel for-dulnom az én tisztelt barátomhoz, mentene föl ennek a kérésnek a teljesítése alól. Hiszen lehetetlenség kíván.

Megdöbentő merészség és fölé-nyes hiálkodás, tultengő önbizal-lom vagy veszedelmes könnyelmű-

ség kell ahhoz, hogy valaki büszkél-keve merje hirdetni művészeti prog-gramját. Am adjon programot az, a ki elég bátornak és elég erősnek érzi magát az élet mindennapos vi-szonyain, a kor eseményi követel-ményein keresztülgázolva megvaló-sítani fogadalmát, de egy színház-nak éléről szigoruan körvonalozott művészi programot kijelölni nem lehet; számolni kell az élet aprólé-kos viszonyainak körbenforgó vál-tozásával, a kor szeszélyes divatjáv-al, az irodalmi áramlatok folytonos hullámzásával, a művészi izlés csa-pongó emelkedésével vagy süllyedé-sével. Nem azt mondom ezzel, hogy a színház engedelmes kiszolgálója legyen a mindennapos élet izlésé-nek; sőt ellenkezőleg minden be-folyásával nemesítene, irányítania, vezetnie kell a közizlést. De hom-lokegyenest e kor igényeinek árja ellen uszni botorság.

A megélhetés sokszorozódott ne-hézségei, a létért való keserves tü-lekedés, az ezernyi gond nyomasztó sulya béklyók közé verte a mai kor emberét; szárnyai nehezek; a magasabb repülésre ritkán alkal-masok. Elcsigázott, fáradt teste a föld rögehez biiincselve s vívódó leikét a nagy eszmékért való rajon-gás, vagy a magasabb ideálokhoz szenvedéimes szeretete helyett a sa-ját aprólékos bajai, nyavalyái gyöt-rik, kinozzák. S a szinpadról is ez utom szomjuhozik. A mai társada-lom, a mindennapos élet büneinek, kinövéseinek, ferdésegeinek feltá-rása, ostorozása és orvoslása után eseng. Feledni akarja gyötrelmes bajait, sulyos gondjait s a nappal-nak keserves küzdelmeit; gyönyör-ök után vágyakozik, tobzódó uj-jongó, buja gyönyörűség után; a nehéz munkáérti kárpótlásként pi-hentetni akarja önmagában mindazt, a mi nemesen érez és fellengőn eszmél: szívet, lelket és eszt s csu-pán muló, kéjes örömkért repes. Sajnálatos kicsinyességében és be-teges idegességében irtózik a nagy koncepcióktól. *Nem volna-e hát vég-zetes vaktság és ostoba politika egy-szerre a klasszicizmus nagyarányu tökélyeinek s merész szárnyalásának kizárólagos kultiválását hirdetni?*

A ki az élet hullámzásait figyel-men kívül hagyva, pusztán a saját kijelölt művészi programjának meg-valósításán fáradozik, az lassanként észre fogja venni, hogy színházát a nyilvánosság kizárásával vezet-i tulságosan nagy hatást akarván gya-korolni közönségére, teljesen hatás-talan marad.

A célt ki lehet jelölni: *A szinpad megtisztítása attól a salaktól, a me-lyet a divat szeszélye rakott rád.* Ez eszme lelkesítheti az embert. A szin-pad a költészet szentélye s onnan mindannak az eszeveszett hóbort-nak, a melyet az izlés körbenforgó változása honosított meg, takarodnia kell. Mint szent hitvallást és ren-díthetetlen meggyőződést hirdetni és vallani kell: csakis *nemzeti talajból fakadt, nemzeti légben erősödött, nemzeti forrásból táplálkozó művé-*

szet és irodalom lehet nagy és ha-talmas és diadalthozó. Kozmopolita-művészet és kozmopolita irodalom érhet el ugyan sikereket, de csak szalmalángként fellobbanó, a divat szeszélyével elröppenő, muló sike-rek lehetnek. Am ezt a célt, ezt az eszmét erőszakos módon vágott ös-vényen elérni nem lehet; kanyargós az út, mely odavezet, meg kell azt járni, ha azt nem akarjuk, hogy egyedül, követők és hívők nélkül érjünk el az ideálunkat.

A mi meddő eredmény volna.

Hogy hatással lehessünk közön-ségünkre, szépen karon kell őt fogni, vele együtt haladni s észrevétlenül, hosszú ivekben eltéríteni őt meg-szokott útjától. Ki kell elégiteni minden jogos igényt, s jóízű táplálékkal kell szolgálni a kü-lönléle izlés mohó vágyakozásá-nak, föltéve, hogy ez az izlés nem alantas, nem pórias, nem perverz. S végül is csak oda térek vissza, a honnan kiindultam: Álmodat fes-teni lehet, ragyogó, tündéri mese-álmodat. De programot adni lehe-tetlen.

Egy színház életében program minden előadás.

S hirdethetnék én most tündéri papiros programot, ha majdan azok az igazi programok roszak lesz-nek, az ígért tündérmeséi úgy sem fognak kielégíteni a közönséget.

Dr. Janovics Jenő.

A KÉT VÉRFOLT TÖRTÉNETE.

Lapunk regényrovatában elsőnek:

CONAN DOYLE

a világhírű angol detektív-író, leg-ujabb, eddig *semmiféle más nyelvre le nem fordított* novelláját, adjuk olvasóközönségünknek. — Címe:

A KÉT VÉRFOLT TÖRTÉNETE.

Az elbeszélés tartalma izgató, irálya élvezetes.

CONAN DOYLE

minden feltűnő tulajdonsága vissza-ttközödik benne. Nagyszerű elme-éllel, bravúros írásművészettel írja le benne egy, a modern álla-mokban annyira félelmetes kémke-dési bűneset történetét és földeri-tését.

Conan Doyle novelláját, egy hosz-szabb regény fogja követni, mely-nek írója a mai francia irodalom irányzatának egyik legkiválóbb, fé-nyes tehetségű képviselője.

A regényben egy szerencsétlen szerelem történetét írja le a szerző; egy történetet, melyben a legneme-sebb indulatok és beteges szenvedé-lyek hajtják cselekvésre a szerep-lőket. — Ragyogó képzelőtehetség varázsolja elénk eleven erővel az alakokat és az író mesteri lélektani leírása fejt meg ez emberi cseleke-detek és sötét bűnök rejtélyeit.

Olasz dalok.

Az én ellenségem . . .

Nincs énnekem ellenségem itten,
— A némettől megmentett az Isten!
De a mostani szeretőm
Varrja is már a szemfedőm:
Nehéz szívvel azt az órát várja,
Mikor néz a gazdag bíró rája.

Három madár . . .

Három madár csicsereg az ágon,
Siratják a boldogtalanságom.
Én legalább azt gondoltam máig,
Azt siratják szívök szakadtáig.

Nem várom be szívök szakadását:
Sorra járom hat falu határáf,
Akadok én még egy olyan lányra,
Akit az a három madár
Vig nótával várna.

Olaszból: Cs. P. J.

Sztrájk a vasutnál.

Kolozsvár, decz. 24.

Tekintetes Szerkesztő nr!

Ne tessék rosszat gondolni és a cim-
ből ítélve, valami nagy szabású pánikra
következtetni.

Mert csak egy kis órától, a kolozsvári
vasut perronjánál alkalmazott fali órától
van szó, a mely felmondta a szolgálatot
és a mire eddig precedens nem volt —
már vagy két hónapja sztrájkol büntetlenül.

Ott függ a falon fehér lepellel bebur-
kolva és bár (a mióta a vonatok elindu-
lását jelző harangozásokat beszüntették)
nagyon is szükséges a pontos idő meg-
határozása — ő csak ott függ mereven,
mozdulatlanul, mint Poe Edgar setéthollója.

Pedig igazán nem szép tőle, hogy így
bosszantja a szerkesztő urat, üzenje meg lap-
jában a vasuti órás urnak, a ki szép fize-
tést is huz a vasuttól, hogy rendszabá-
lyozza meg a vásott kis jószágot, vagy
pedig állítson oda egy kiválóbb szerke-
zetű pontosabb órát az enyéimék közül,
a melyek jobb nevelésűek és illőbben
tudnak alkalmazkodni az utasok szerény
igényeihez. Lévéni műszaki tisztelettel

Mané,

felvinci napóragyáros.

KOLOZSVÁRI SETÁK.

— Fecsegés mindenről. —

I.

A ki először jön erre mifelénk
Kolozsvárra, az a messze város
perronján izgató kíváncsisággal szo-
rongatja a jegyét, s míg a kupé
rázósan puha zsölléjén álmodozik,
eszébe jut egy csomó novella. Ohl
azok a novellák, a miket pesti
szépirók termelnek Kolozsvárról, a
távolit kelet városáról, ódon emlé-
kek érdekes földjéről, fejedelmek
rezidenciájáról, a hol minden sa-
rokkó egy darab történelem, a hol
az utcákon csupa őszhaju nagysz-
zonyok, kincses mágnások járkál-
nak rozsmaringillatos öreg házak ab-

lakai alatt, s a hol mindenki nagy-
szívű, becsületes és tisztaszándéku.
Igy festik Kolozsvárt a szépirodal-
mi mellékleteken, az elbeszélés kö-
tetekben, — s persze keserű az
ábrándok szétfoslása, mikor kide-
rül, hogy a nagyasszonyok helyét
öreg izraelita nők töltik be, hogy
duspénzü arisztokrata nincs olyan
sok, ellenben a végrehajtók anyag-
halmazról panaszkodnak, s végül,
hogy érezhető ugyan illat minde-
niütt, ám ez nem a rozsmaringnak,
hanem a hiányos csatormázási vi-
szonyoknak tudható be.

Valóban Kolozsvár kissé szinte-
len, unalmas várossá lett, s nincs
egyénisége. A mi régen érdekessé
tette letűnt, — s a modern bélyeg,
az ipari kereskedelmi, művészeti
vagy más e fajta címke, mely most
karakterizálhat egy várost: nem
ütődött reánk. Szerényebb igényű
lelkek megelégedtek Mátyással s
bronz lovával, és azt hiszik, hogy
Magyar Baláznak, meg a Bécs vá-
ros zászlóját tartó nemtudomkinek
a templom tövébe való beállítása
forduló pontot jelent Kolozsvár tör-
ténelmében. Ilyenek a mi apró büsz-
keségeink, s míg a korzón sütké-
rezünk déli harangszókor, fenség-
gel nézünk az idegenre a ki mel-
letünk ballag: ugy-e mennyi szép
asszony és leány. A híres kolozs-
vári asszonyok es leányok, — azok
a kirkól regényeket mesélnék a bu-
dapesti kávéházak asztalai mellett.
Oh szent Humbug; — valljuk meg
őszintén és kérjünk bocsánatot ez
udvariatlanságért: a szép nőket
lámpással kell keresni, s a kutatás
közben tapasztaljuk, hogy milyen
rosszul öltözködnek a mi asszo-
nyaink, hogy milyen kevés bennük
a grácia, s hogy milyen csunya
cipőket viselnek. Így lebecsülvén
azokat a kik után szaladgálunk, —
a leggorombább módon a férfiak
pártjára kell állani: egész Magyar-
országon Kolozsvárt láthatók a leg-
jobbban ruházkodó urak; talán kis-
sé gigerlisek, s az eleganciájuk nem
nagyon tompított, de csinosak és
tetszetősek. Ilyen aszfalt igazságo-
kat megállapíthat az ógyelgő filo-
zófus, a ki különben azt is szem-
lélheti naphosszat, hogy milyen
sokat, és milyen sokszor sétálnak
nálunk az emberek. A járdák min-
dig tele vannak, a mi korántsem
azt jelenti, hogy Kolozsvárt han-
gyabolynyüzsgésszerű a produktív
forgalom, hanem azt, hogy nincs
sok dolgunk és bódító odaadással
gyakorolhatjuk a legszórakoztatóbb
és legedesebb kulturtevékenység-
emelődött magánszórakozást — a
lézengést. Az aszfalt, — mint a ká-

véházban a friss lapok, — mindig
le van foglalva, a szegény utcasep-
rőket alig engedik szóhoz jutni, s
a barátságos szurokfelület, melyen
életünk javarészt elöltük, ehhez
képest állandóan piszkos: elhulla-
tott és eltaposott piaci zöldség
nedvében gázolnak a dandik lak-
cipői, s ha eső permetezett: csatt-
csatt, szól a járdá, mert hogy uj-
nyi rajta a sár. Most a karácsonyi
ünnepeket megelőző napokban
egyébként a poztikus lelkű sétáló-
kat elfoghatta a nyári méla-kór: a
nagy templom tövében ott állott a
karácsonyfák zöld csaliós erdője,
a miről eszünkbe juthattak a me-
leg napok, mikor a sétatér leveles-
sátoru lombjai alá kellett menekül-
ni, oda, hol szólt a csalogányda
és az orfeumpámadonna.

Sokat sétálni azonban még sem
jó, mert ime mily bosszútök am-
nak következményei. Elmondom
mindenek számára, haad okuljanak
belőle s tudják meg, hogy a boss-
szúoly szörnyű érzelm, mely a kö-
be is életet fakaszt. Nos, a bará-
tok temploma előtt a két kö-egy-
szarvu, őrizve a szentegyházat, s
tán gondolkozva azon, hogy mese-
beli állatnak szülni nem kellemes,
mert lám, a sors különös és unal-
mas cselekvésekre szoritja őket. Ci-
merekét tartat velük, pajzsokra fes-
teti őket, sőt mint a példa mutatja,
sekrestyési mivolttal is felruhazza
Boldog gyerekkoromban rajongtam
a kiszobrászolt paripákért; életem
leghőbb vágya az volt, hogy reájuk
ülhessek, ám sorsom rideg intézői
kiket röviden szülőknak neveznek,
sohase sem engedték ezt meg. Fe-
jem fölött azóta sok év elsuhan, s
ebben az arányban fogyott fara-
gott barátaim iránti rokonszenvem
is, és a multkor mikor elhaladtam
mellettük, bosszankodva mondtam
valakinek:

— Mi az ördögnek nem takarít-
ják már el innen ezeket az otromba
kődarabokat.

Éjjel hazamentem, lefeküdtem, s
elaludván, ime megnyilt az ajtó és
belépett rajta a jobboldali egy-
szarvu. Hideg volt, tüzet csinált a
kályhában, s mikor zizegtek a lán-
gok, leült a karosszékre, cigarettára
gyujtott, és kezdte beszédét eképen:

— Jó uram, évtizedek óta fek-
szem talapatomon, szügyembe hu-
zott mellső lábakkal, aibakolva a
papok házát. — Bágyadt szemmel
nézem a rorátéra bandukoló öreg
asszonyokat, s a miséről kijövő se-
reget. Ki vagyok téve esőnek és
megaláztatásnak. Mert, mi másnak ne-
vezhetem azt, hogy a vecsernyét láto-
gató bakfisok, a szürkületben, szerel-

mes leveleket dugnak a hasam alá,
keresztül a rácson, a diákok szá-
mára. E nőcskék melőzik a magyar
királyi posta áldásos intézményét, s
az én hasadékaikat használják gyűj-
tőszekrénynek. No ezt különben
csak futólag említem, elvégre éjjel
11-ig holt anyag vagyok és a klé-
rus türelmes szolgája, istenföldem
jámbor. De mikor már minden el-
csendesedik, akkor kezdődik a mi
világunk. Barátommal, a másik egy-
szarvuvallással szállunk a közalomról és
társadalmi életet élünk. Meglátogat-
nak az éjjeli szellemek, s gyakori
vendégünk az öreg obdászok, mely
ott magaslik tőlünk vagy ötven lé-
pésre, valamésaszár vizit emlékéül.
Oh jó uram én mindenimáint érdek-
lődom. Szorongó szívvel vártam a
polgári házasság eldőlését, 40 fillért
küldtem a monopeli lávakárosultak-
nak, üdvözöltem az obstrukciót: egy
mindenben törhetlen hazafi álnév
alatt, élénk figyelemmel kísérem a
városi közgyűléseket, és megdöb-
benve vettem tudomásul, hogy a
pótadó ismét emelkedett. E szűgy-
ben dobogó szívvel szokik, szerelmes
is voltam egy kis felsőbb leányba,
a kinek utja mindennap arra vitt, s
kit ha jönni láttam, egyszarvam re-
megett a kéjes izgalomtól. Családom
előkelő, két azzai nagybátyám a
brutt heraldika alkotó eleme, s egy
uakacsém a monakói állampajzs
hordozója, vezérőrnagyi ranggal. Lát-
hatja mindezekből, hogy gentleman
vagyok tehát, név és születés sze-
rint Ön kedves uram ma többek
jelenlétében kicsinylőleg nyilatko-
zott rólam s én önt ezért egyszarvam-
mal átszurom.

Sikoltva ugrottam e váratlan ki-
jelentésre ki az ágyból, mert az al-
jas cimerállat lobogó sörénynyel
pattant fel a karosszékből és virben
forgó szemmel szegezte nekem hom-
lokát . . .

Másnap mikor a templom előtt
elmentem, úgy tetszett, mintha a
jobboldali egyszarvu, — e fantasz-
tikus történeli hőse, az a melyik éj-
féli látogatásokra szokott ügteni, le-
sütné hamvas szempilláit, és befor-
dulna az ajtó felé.

Egy álmot szöttem . . .

Egy álmot szöttem magamnak,
Amely valóra sose válik . . .
Egy édes, szép sugaras álmot . . .
Szent ábrándként őrzöm halálig . . .

Egy aranyhaju lányt imádom,
Ki sose fog szeretni engem!
Egy kékszemű, egy szent Madonnát . . .
Fenségét áhitattal zengem . . .

S bár tudom, hogy ez édes álmom,
S e szent szerelem lesz halálom
Szövöm szép álmom arany szállal.
S a szöke Madonnát imádom . . .

Avar Pál.

Rigó Lajos

— ajánlja megbízható jóminőségű —
árucikkkel ellátott

női divat-, kézmű- és
fehérmű-kereskedését

Kolozsvárt, Wesselényi M.-utca 5. sz.

Raktáron dusválasztékban kaphatók időszak szerint a legújabb
Női ruhaszövetek
Selymek
Szintartó barchetek
Flaneliek
Muffok és Boák
mindenfélé
Ruhabélések és díszek
Ernyők stb.
időszak szerint a legújabb
Vásznak
Mindennemű fehérműk
Hársnyák
Trico alsó ruhák
Paplanok
Mindenfélé terítők
Szőnyegek
és Függönyök stb.
Szolid kiszolgálás és mérsékelt árak.

NAPLÓ.

A napihir beszél . . .

*

Nagyérdemű urak és asszonyságok! Parancsoljanak besétálni. Megérkezett a világhírű Barnum Philadelphiából.

Londonban megvásárolta a nagy Thackeray ur csodálatos muzeumát és bábszínházát, és költséget és fáradságot nem kímélve felállította itt a maga igazi valóságában.

Itt látni lehet a gonosz színház-igazgatót, amint egyik kezével és egy fogáskerék segítségével éppen leszállítja a színház nívóját a másik kezével zsebre dugja a szubvenciót, a harmadik kezével pedig az operettet műveli.

Ugyszintén látni lehet valódi vizáradásokat és szárazságokat, valamint bankópréseket, továbbá hófúvásokat, sztrájkot, jubileumi banketteket, házassági ünnepélyeket és más elemi csapásokat, a kivándorlást és a bevándorlást, nagyszerű és érdekes válópereket. Nem utoisó mulatság lesz a vidámlelkű rendőrszem, kezében bottal, amellyel a nyomokat szokta lütni.

Látni lehet itt igazi katonákat a nemzeti hadseregből, a kiket különösen a nagyérdemű hölgyközönség figyelmébe ajánlunk. Mert igazi bajusok van s olyanok, mintha emberek volnának. Ha akarják elfütyülnek a Kossuth-nótát, ha akarják fütyölnek rá.

Tessék belépni, nagyérdemű urak és asszonyságok!

Itt megszemlélhetők szamarak tőtől csülökig valódi oroszlanbőrben. De a vállalat alkalmazottai, a kik kitűnően be vannak oktatta, gondoskodni fognak róla, hogy mindig kilátszodjék a számfül, nehogy a gyöngébb szívűek igen erősen megijedjenek tőlük.

Olyan személyek is fel fognak lépni, akik a becsületről és munkáról elavult fogalmakkal bírnak és azt hiszik, hogy okvetlen muszáj becsületesnek és munkásnak lenni. Gondoskodva van, hogy ezekről mindjárt lássa a nagyérdemű közönség, hogy roppant ügyetlenül mozognak és nevetető oldalbalütéseket kapnak.

Itt látni lehet Veress Jánost, a kitűnő nemzetközi koplaló művészt a maga valóságában, aki nem üveg-szekerényben koplal, hanem a gyárban és szombaton estve kikapja a heti bérét.

Meg fog jelenni a gyárigazgató a városi bundában és le fogja vonni a heti bérének a negyedét. És meg fog jelenni a végrehajtó és el fogja

venni a másik negyedét. Ekkor a koplaló művész iszonyu haragra fog lobbanni, hogy csupa neveltség, és le fogja szidni ez egész igazgatót és egész gyárat és az egész világot és a végrehajtónak a gazdáját és ekkor jön a vidámlelkű rendőr és — szalmaszál a vízbe, Engem rendőr visz be — megfogja és elviszi az esküdtszék elé.

És felfognak lépni az esküdtek és azt fogják mondani, hogy Veress János aránytalanul sokat kiabál a szájával.

Látni lehet még valódi eleven pápaszemes újságírókat is. A pápaszemes újságíró nem mérges, csak rettenetes harapása által veszélyes. Frustukra megeszik egy tanárt, ebédre megeszik egy főispánt, vacsorára megeszik egy bőftököt. Ha nincs bőftök, akkor megeszik egy miniszterelnököt, ha nincs miniszterelnök, akkor nem eszik semmit.

Etcetera a cetera..
Nagyérdemű urak és asszonyságok: Tessék besétálni.
Csinddratta-bumm!

K.

Politika

egy

káthedra körül.

— Saját tudósítónktól. —

A kolozsvári tudomány-egyetemen Kuncz Elek halálával megüresedett a jogi karnál a politikai tanszék, amelynek betöltését csaknem két éven keresztül függőben tartotta a közoktatásügyi kormány. Most erre az állásra megtörtént a kinevezés dr. Balogh Arthur budapesti egyetemi magántanár és máv. titkár személyében. Bár a kinevezés nem méltatlanra esett, mégis vannak, kik a kinevezés megtörténtét a klerikális befolyásának tulajdonítják. Az egyetemi tanács ugyanis Baloghot csak második helyen ajánlotta kinevezésre. Elsőül: Bors Emil dr.-t terjesztette fel s ennek kinevezését is várta. Hogy ez mégsem történt így, oka abban keresendő, hogy dr. Bors egy bölcséleti munkát írt „Állami eszélytan” címen, a mely munkából a pécsi jogakadémia vezetősége azt vélte következtetni, hogy a munka némely tétele tendenciózus váddal illetné a vallást és különösen a katolikus vallást. Ezért felszólították Bors Emil dr.-t hogy adja be azonnal nyugdíjaztatása iránti kérését, a mi meg is történt.

A pécsi jogakadémia vezetősége azonban ezt se tekintette kellő elégtételnek és felhasználva minden befolyását — mint mondják — ledönthetetlen barrikádokat emelt dr.

Bors egyetemi tanári kinevezése elé.

Balogh dr.-ban a kolozsvári egyetem igen kiváló erőt nyer. Jogi tanulmányait a kolozsvári és budapesti egyetemeken végezte, majd állami ösztöndíjjal külföldre ment. Onnan hazatérve a budapesti egyetemen az alkotmány és kormányzati politika magántanárává habilitáltatott. Sok kiváló jogi munkát írt. Legutóbb államvasuti titkár volt.

* Lapunk legközelebbi száma a közbeeső ünnepmiatt: kedden jelenik meg.

* A Naplóból mutatóvényszámokat szívesen küldünk január elsejéig ingyen, ha ez iránt felszólítást intéz hozzánk valaki. A ki azonban már most beküldi az előfizetési összeget január hó 1-től számítva, ha csak egy hónapra is, — annak már most, az előfizetési összeg beérkezése után azonnal megindítjuk a Naplót, s így feleslegessé válik a mutatóvényszámkérés.

* A szent ünnep. Karácsony van. A levegő tele van ünnepi hangulattal, a melynek meleg színeiben benne foszforeszkál a két évezredes, csudaszép legenda. Kibukkant az egek boltzatján egy mágneselesen mély tűzű csillag, a melynek irányában megindultak és mentenek a három királyok. Es nyomukban az egész agyonkínzott világ, hogy térdreboruljanak a jászobölcső előtt, amelyről a lelkükbe ragyogott a nagy, a szomjúzott ige, hogy megszületett a Megváltó. A rabszjira fűzött, halálra gyötört emberi ség hódolva imádtá a csecsemőt, kinek tiszta homloka körül a mennyeiesség glóriáját látták tündöklenni. Ebben a fényességben a világvirradatot köszöntöttek leomló háládatossággal. A nagy hajnalodást, a mely kipiroslott, a mikor testet öltött az Eszme és megszületett a kicsi Jézus, a nagy Megváltó. Megszületett, él és hat az egyetlen megváltó erő: a nagy, a mindenható szeretet. A szeretet, amit azóta is napról-napra megtöviszkoronáznak, kegyetlenül keresztire feszítenek a Pilátusok, a főpapok és a légionáriusok. A szeretet, a mely föl nem éled, ha még annyit imádkozik is a kereszt-hez, de a mely ki nem szenved, ha könnyítenek terhén a gyöttrődőknek, ha pihenőt adnak, enyhet nyújtanak azoknak, kik roskadozva vonszolják a keresztet a kinos Golgothán.

Kolozsvárt a különböző egyházakban tartandó istentiszteletek sorrendje a következő:

A róm. katolikusok Mátyás király téri Szt.-Mihály templomában ünnep előéjszakáján fél 12 órakor éjfélí mise lesz, a melyen az oltár előtt énekelték az Ur születésére vonatkozó matutinumot, ezután éjfélí ünnepélyes szt.-mise segédlettel: celebrált Biró Béla pápai prelátus, apát plébános.

Ünnep első napján délelőtt 9 órakor infulás nagy mise, utána ünnepi beszéd, mindkettőt mondja: Biró Béla pápai prelátus, apát plébános; d. u. 6 órakor szt.-beszéd és litánia, tartja P. Chrysostom.

Ünnep harmad napján 9 órakor ünnepélyes nagy mise. Szentbeszédet mond dr. Kászonyi Alajos segédlelkész, 4 órakor litánia és áldás.

Ünnep harmad napján délelőtt 9 órakor énekes mise.

Ünnepies misék és szentbeszéd tartatnak azonkívül az összes róm. kath. templomokban.

Az ev. reformátusok templomaiban az ünnepi szolgálatok sorrendje a következő:

A Farkas-utcai templomban első nap prédikál és urvacsorát oszt Herepei Gergely esperes, poharat oszt főtiszt. dr. Bartók György püspök.

Másod nap prédikál dr. Bartók György püspök. Harmad nap Ravasz László püspöki titkár.

A Magyar-utcai templomban prédikál és urvacsorát oszt Irsay József, poharat oszt Nagy Károly theol. tanár.

Másod nap prédikál Nagy Károly theol. tanár. Harmad nap a legátus.

A hidelvei templomban első nap prédikál és urvacsorát oszt Bokor Sándor, poharat oszt Szádeczky Béla.

Másod nap prédikál Bokor Sándor. Harmadnap a legátus.

Monostoron első nap prédikál és urvacsorát oszt. Szabó Miklós.

Másod nap prédikál a legátus. Harmadnap Irsay József.

Délutánonként mindig a püsp. titkár és a legátusok szolgálnak.

A délelőtti isteni tisztelet fél 10 órakor, a délutáni fél 3 órakor kezdődik.

Az ág. evangélikus templomban ünnep első napján délelőtt tartandó istentiszteleten ünnepi beszédet mond Grätz Mór első lelkész, azonkívül nagy vegyeskar fog énekeini Lahmann György igazgató vezetése mellett. Második nap beszédet mond Turchányi Gyula, énekel

Hasznos és ezélszerű

karácsonyi és ujévi
ajándékok.

Gyermek Czipők	45 krtól	Fiu Sapka	40 krtól
Gyermek magas Czipők	75 "	Férfi Sapka	70 "
Gyermek Csizmák	2-20 "	Gyermek Trico	40 "
Férfi Czugas v. Bergsteiger	2-50 "	Harisnyák	10 "
Férfi Box Czug. v.	5-00 "	Fiu Kalap	70 "
Férfi Posztó Csizmák	5-00 "	Férfi Kalap	1-00 "
Női komót Czipők	60 krtól	Férfi Női Trico	70 "
Női Posztó Füzös Czipők	1-50 "	Keztyük	25 "
Női Czug. v. Füzösőr	2-40 "		
Női box Czug. v. Füzös	3-50 "		
Női sevreit Füzös v. gombos	4-50 "		
Női kivágott spangén Cipők	1-50 "		

Sár és hócipők
nagy-raktára.

Ingek, gallérok,
nyakkendők.

Kiváló tisztelettel:

STERN SIMON ezelőtt KOHN JAKAB-né.
KOLOZSVÁR, Deák Ferencz-utca 9

Krompecher Berta, Lahmann György igazgatóval, Grätz Emmike harmonium kísérete mellett.

A unitárius templomban: Ünnepe első napján délelőtt prédikál Boros György dr. theol. dékán, urvacso-
rai beszédet mond Csifó Salamon lelkész.

Ünnepe másodnapján délelőtt prédikál Csifó Salamon titkár.

Ünnepe harmadik napján délelőtt és ünnepe délutánokon Pethő Kslmán papnövendék.

+ Apáthy — képviselő jelölt. A *Budapesti Hírlap* tegnap este ide érkezett száma azt a meglepő hírt közli, hogy Apáthy István dr. a kolozsvári egyetem prorektora és az *Uj-pártnak* egyik vezérfője a kolozsvári I. kerületbe fellép országos képviselő-jelöltnek Hegedűs Sándorral szemben. Tudósítónk illetékes helyen kérdezősködött a hír valóságáról és azt az információt nyerte, hogy a kolozsvári *Uj-párt* tagjai erről a jelöltetéről *mit sem tudnak*. Valószínű, hogy a *Budapesti Hírlapnak* ez a híre önkényes kombináción alapul.

*** Szerkesztő változás.** Harsányi Sándor a *Kolozsvári Friss Újság* eddigi szerkesztőjének eltávozásával az említett lapnak felelős szerkesztését a mai nappal Lengyel Béla újságíró társunk vette át.

+ Thaly Kálmán köszönete. Kolozs megye törvényhatósága féltéve elzárta közgyűlést tartott, a melynek határozata folytán üdvözölték Thalyt a II. Rákóczy Ferencz halmvainak hazaszállítása körül kifejtett propagandájáért. Thaly erre az üdvözlő iratra nemrégiben meghatva válaszolt és megköszönte a vármegyének reá nézve kitüntető megemlékezését. Hivatkozik válaszában a vármegyékre, mint a melyek legbuzgóbb és legéberebb öreik voltak a sok vést, vihart kiállott ezeréves alkotmányunk és ily értelemben nagy súlyt fektet a vármegyék törvényhatóságainak megnyilatkozott elismerésére. De a sok üdvözlő irat között — végzi Thaly — alig van egy is, mely lélekemelőbb mélységgel s a honszeretlem magasabb költőiségével volna írva, mint Kolozsvármegye engem annyira megtisztelő, gyönyörű irata. Siromba szálltomig életem legszebb emlékei közé sorolandom s őrzendem meg ezt, a melyért fogadja a tisztelt vármegyei közönség és a Nagyságos Alispán ur hálatelt szívem legforróbb, igaz köszönetét.

Ennek a válasznak a tudomásul vétele, valamint a sok más egyéb folyó ügyek tárgyalására hirdetett most közgyűlést Dózsa Endre al-

ispán, a mely közgyűlés, mint rendszer téli közgyűlés folyó év december 30-án (pénteken) d. e. 11 órakor fog megtartani a vármegye székháza gyűléstermében.

A gyűlés nevezetesebb pontjai lesznek még a napidijasok helyzetének javítása tárgyában kell belügyminiszteri rendelet tárgyalása, továbbá a kör, községi és segédjegyzők fizetésének rendezése, valamint a jegyzői nyugdíj szabályrendelet módosítása. Betöltenek ezenkívül a közgyűlésen több üresen levő bizottsági tagsági helyet is, valamint tárgyalni fognak több törvényhatósági átiratot, felelősségét és segélykérését.

*** Szociálisták gyűlése.** A magyarországi szociáldemokrata párt kolozsvári vezetősége Kolozsvárt ma a városi vigadóban kongresszust tart, a melyre igen számosan fognak lejönni Budapestről és vidékről is. A gyűlés programja a következő:

1. Elnöki megnyitó és a kongresszusi küldöttek üdvözlése.
 2. A pártvezetőség jelentése. Előadó: Klein Jakab.
 - a) Pénztári jelentés. Előadó: Csoma Ignác.
 - b) Az ellenőrző-bizottság jelentése. Előadó: Fodor I.
 3. Pártélet fejlesztése és a szakmunkásmozgalmak kiépítése. Előadó: Tatai Gyula.
 4. A munkásság gazdasági és politikai helyzete és a nemzetiségek. Előadó: Müller Gyula.
 5. Községi politika. A kisiparosok és kisbirtokosok szervezése. Előadó: Klein Jakab.
 6. Szervezkedés és a pártajtó. Előadó: Berkovics I.
 7. Pártvezetőségválasztása. Előadó: Fülöp József.
 8. Indítványok.
- Rendeznek a szociáldemokraták ezenkívül táncestélyt is, ugyancsak a városi vigadóban.

+ Városatyák választása. A városi törvényhatósági bizottság II. és III. kerületében egy-egy tagsági hely jött üresedésbe, a melyeknek betöltése a holnap délelőttre kitűzött választógyűlésen fog megtörténni. A III. kerületben a függetlenségi párt jelöltje dr. Óvári Elemér, a „Napló” főszerkesztője.

+ A kolozsvári ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Lehmann Róbert dr. kolozsvári ügyvédet önkéntes lemondás folytán az ügyvédek lajstromából törölte.

*** Uj törvényszéki elnök.** Mint hiteltel forrásból értesítenek, a kolozsvári törvényszék új elnökét már kinevezte a király. A választás báró Rudnyánszky Béla kolozsvári ítélőtáblai bíró személyére esett, kinek kinevezését a hivatalos lap legközelebbi száma hozza. Báró Rudnyánszky fiatal erő és igen tevékeny tagja a magyar büntető judikatúrának. Ezelőtt 12 évvel került le Budapestről Kolozsvárra, a hol

csakhamar mint társadalmi tényező is szép működési teret keresett magának. Rokonszenves egyéniségénél fogva közkezdveltségnek örvend és így kinevezetésének úgy kartársai, mint ismerősei őszintén örvendenek.

*** Vá'ási veszedelem Deesen.** Dési tudósítónk írja: Idén reformált ferencrendi barátokat helyeztek Désre a régi helyett. Az új főnök *Sántha Angelus*, a ki régebben Kolozsvárt volt házfőnök, hozzálátott, hogy intenzívebb katolikus életet teremtsen a városban, a mely eddig vallási és nemzetiségi tekintetben nagy egyetértésnek és békének örvendett. Így most kath. kört akar alapítani, avval a programmal, hogy a katolikus vallásos eszmét élessze stb. Eddig 60—70 tagja van a létesítendő körnek. A város intelligenciája vallás különbség nélkül nem jó szemmel nézi ezt az új alakulást, mert félnek, hogy az eddigi példás egyetértés, különösen nemzetiségi tekintetben e példa nyomán megbomlik, mert a románoknak könnyen szolgál cégéről nemzetiségi céljaik propagálására.

*** Inségkölcson Kolozsmegyének.** A földmivélségi miniszter Kolozs megye szegényei részére, a kiket a jelenlegi nyomoruságos esztendő érzékenyebben érint, *huszonhét métermázsos inség-törökbuzát* ajándékozott. A törökbuza beszerzését maga a kormány fogantotta és pedig oly formán, hogy az engedélyezett inség törökbuza egy pár nap múlva megérkezik Kolozsvárra. A kiosztást a beigazolt szegénység tekintetbe vételével e célra megalakított járási és községi inségbizottságok fogják végezni. Kért még a vármegye a belügyi miniszteriumtól 150.000 korona pénzbeli segítséget is, ezt a kérést azonban a kormány elutasította.

+ Pénzügyi palota építése Déván. Dévai tudósítónk: Pénzügyi palota építését tervezik a miniszteriumban oly célból, hogy abban a dévai kir. pénzügyigazgatóság, a számvévi személyzet, a kir. adóhivatal, a kir. posta- és távirat-hivatal nyerjenek elhelyezést s a mellett a pénzügyigazgatónak is lakásul szolgáljon. A hozzászólás, illetve véleményadás végett beküldött terv azonban oly gyarló és oly célszerűtlen, hogy azt kivitelle ajánlani merő képtelenség. Az elhelyezés sem felel meg a kívánalomnak, úgy annyira, hogy maga a város is kénytelen lesz szépészeti szempontból ellene felszólalni és más alkalmas terv készítését ajánlani.

+ Petelei István ünneplése. Tudósítónk írja: A marosvásárhelyi Kemény Zsigmond irodalmi társaság szép ünnepre készül abból az alkalmából, hogy kiváló tagja s volt elnöke *Petelei Istvánnak* a karácsonyi

könyvpiacra két újabb kötet elbeszélése jelent meg, a melyet rövid időn belül fog követni a Petelei ös-szes műveinek díszes kiadása. Az ünneplés felolvasó estélyt jan. hó közepére tervezi az elnökség s részt vesz azon az irodalmi világ igen sok kitűnősége, hogy elismerje s bizonyítsa Petelei iránti rokonszenvét és írói munkásságának nagy értékét.

*** Jó szive van a kis Jézuskának.** Tegnap este egy öreg koldus tipegett a külváros felé. Szívében elkeseredés és fájdalom, zsebében pedig hat fillér volt. Otthon, a szegényes monostori kunyhóban árván maradt kis unokája a Jézuskát várta.

— Hiába várja a lelkem, morgotta az öreg.

Az Unio-utcában fényesen kivilágított emeletes ház előtt vánszorogott a vén ember. Egyszerre kinyílt az egyik emeleti ablak s egy bársonyruhas kis leány kihajított valamit.

— Repülj te csunya baaa; nem kellesz már... Hoz a Jézuska szebbet, drágábbat, melyeknek a szeme is mozog, a haja is igazi.

Az öreg koldus megbotlott.
— Ni ni, mi ez? Egy baba. Szeme nincs, haja sincs, de azért nagyon szép uri baba. Istenem, hogy .og ennek örülni az én árva unokám. Mégis jó szive van a kis Jézuskának.

+ Megszökött vállalkozó. M. Vársárhelyi tudósítónk írja: Balogh József ittani tekintélyes építésivállalkozó egy rakás adósságot hagyva maga után, Amerikába szökött. Balogh rendkívül előkelően élt és költekezett. Családját itt hagyta.

+ Véres verekedés egy korcsmában. A hídelvei városrész egyik siid nélküli korcsmájában vitáztak a jelenlegi politikai helyzetről, a pálinkás üvegek társaságában Ábrahám Ferenc napszámos és Király János fehérműtisztító. A hosszas vitatkozásnak az lett az előrelátható eredménye, hogy miután érvekkel meggyőzni nem tudták egymást, ütlegekkel igyekeztek a kérdést lebonyolítani. Király zsebkést előrántva Ábrahám mon oly veszedelmes szúrást ejtett, hogy a vágás a bal mellkast átmetasztette s a tüdőt is megsértette. Ábrahám se hagyta el ép börtöl a verekedés színhelyét, a meunyiban fején nehéz vágást kapott, úgy, hogy a mentőknek kellett ápolás alá venniök.

— **+ A beteg baba ruhája.** A rendőrök tegnap délelőtt egy gyári munkást állítottak elő.

— Hogy hívják? Kérde a rendőrtisztviselő.

— Marszko Jánosnak.

— Magát tetten érték a Kossuth Lajos-utcában, mikor félméter bársonyt akart ellopni egy rövidáru üzletből.

— Igaz.

— Mi vitte a lopásra?

— A szívem.

— Furcsa szive van magának.

— Értsen meg a tekintetes ur. Otthon nincsen se asszonyom, se

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknel, légzőszervek hurutos bajainál, gyűm-
idült bronchitis, szamárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 kor.-ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alantl cseggel legyen ellátva:

F. HOFFMANN-LA ROCHE & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájcz).

cselédem. Az asszony a temetőben fekszik, cselédtartásra pedig nem jut. Az asszonyt nem lehet feltámasztani, pedig most nagy szükség lenne rá. Haldoklik a kis leányom, a Juliska. Két év óta állandóan ágyban fekszik. Angol korban szenved. Olyan gyöngye, sápadt és vézna, hogy a lábára sem tud állni. A kis penész virág egyetlen len öröme és mulatsága, hogy bábaival játszik az ágyban. Nem olyan uri babák azok, csak olyan parasztosak. Az egyiket én faragtam fából, a másikat a szomszéd asszony csinálta rongyból, a harmadik már a boltból került ki. Juliska szerette mind a három babát. Nem nézte ő egyiknek sem a testét, mert valamennyit szépen feltöltöztette cfrá rongyokba. A legforróbb vágya az volt, hogy a bolti babának igazi bársony ruhát tudjon csinálni. Lázás éjszakákon hagymásos álmaiban is erről sutogott. A gyárban, otthon, az utcán mindig csak arra gondoltam, hogy szerezzek én Juliskának bársony babaruhának valót. A gyárból a múlt héten elküldtek, mert nem volt munka. Karácsonyra ígértem a gyerekeknek, hogy okvetlenül hoz a Jézuska neki bársonyt. Ma reggel az utóját járta a gyerek, hörgött, suttogva beszélt: Apám, édes a boltban van bársony... szép bársony... kék színű... tatának való... Elrohantam hazulról. A Kossuth Lajos-utcában egy üzlet előtt kint fityegett egy kék bársony darab mutatóba. Leszakítottam, aztán menekültem vele, de elfogott egy rendőr...

A kihallgató szobába egy meseterasszony-féle nyitott be kopogtatás nélkül:

— Itt van Marszko János?

— Itt. Mit akar vele? kérdezte a rendőrtisztviselő.

— Tessék hazaengedni, mert meghalt a kis leánya, mondotta az asszony.

* **A fiumei kávébehozatali társaságnak** lapunk mai számában közölt „Az „Ebro“ rakomány” című tudósítására felhívjuk a közönség figyelmét. A fiumei kávébehozatali társaság egy nagyszabású tekintélyes vállalat, a mely ezen a téren egyike a legkiválóbbaknak. A fiumei kávébehozatali társaságnak Kolozsvárt is van egy fiók telepe Mátyás király-tér 12 szám alatt, a mely a fogyasztó közönség igényeit készségesen és legnagyobb megelégedésre hajlandó kielégíteni. Ajánljuk a céget a közönség figyelmébe.

MULATSÁG.

Piknik a vármegyén. A kolozsvármegyei tisztviselők zártkörű és családias jellegű táncestélyeket rendeznek a farsangon, a melyek közül a legelsőt jannár 11-én fogják megtartani a vármegyeház dísztermében. A rendező bizottság élén Dósa Endre alispán áll, aki a megye fiatalágával egyetértve azon van, hogy a tervbe vett estélyek minél kedélyesebben sikerüljenek. A ki meghívóra igényt tart, forduljon az alispáni hivatalhoz.

Színház — Művészet.

Az új színház környékéről.

Az építkezések. — Egy kis statisztika. — A zenekar kérdése. — Színészek panasza.

— Saját tudósítónktól. —

A Hunyadi-tér sártengeréből napról napra kialakulnak az új színház hatalmas arányai. Az építkezésnek mai stádiumát a futólagos szemléltető elzárja a magas földtömeg, mely az építkezést körülzáncolja és mely a színház körüli járdát fogja képezni.

Hogy fogalmat alkothassunk magunknak az épület arányairól, utalunk a következő adatokra:

Eddig csupán az alapozással és pince falazatával készültek el. És ezeknél a munkálatoknál felhasználtak 2500 m³ betont, 40 vagon cementet, 500 m³ kő- és téglafalazatot, 5 vagon traverz-et és 1 vagon kötővasat. — Természetes, az eddig felhasznált vas csak csekély részét képezi a feldolgozásra váró vastömegnek, ha különösen meggondoljuk, hogy az új színház butorzatán és padlózatán kívül még a tetőzetben is csak vas fogja az építkezés anyagát szolgáltatni.

Némi fennakadás történt azonban a színház építkezésnél, a novemberi kedvezőtlen időjárás következtében. Ugy, hogy daczára annak, hogy eddig is naponta átlag 160 munkás szorgoskodott az építkezés körül; *szó sem lehet arról, hogy a színház az előirányzott időre: 1905 novemberre elkészüljön*, hanem legjobb esetben 1906 márciusban fogják átadni az új színházat rendeltetésének. Ehhez a halasztáshoz nagyban hozzájáróit a kormány indolenciája, melylyel a színház ügyét kezelte.

Az új színházról szólva előtérbe tölül az társulat szervezetének kérdése is. Nevezetesen, arról értesülünk, hogy dr. *Janovics* az új társulat direktora azzal a gondolattal foglalkozik, hogy a színház zenekarát a kolozs. honv. zenekarral helyettesítse. Hát ezt a kísérletezést felette kárhözvónak találjuk, a nélkül, hogy a honvédszenekar jól szervezettségét kétségbe vonnók. Nem szabad szem előtt tévesztelnünk ugyanis azt, hogy amostani zenekar működésének kérdésénél a kritikának csak annyiban lehet szava, hogy a zenekar *kiegészítésre* szorul. De annyi bizonyos, hogy ami a szakavatottságot és betanulást illeti, a mostani színházi zenekar szintén álló és jól betanult műsorról rendelkezik. Ebben a tekintetben csak hozzávetőleg utalunk *Mignon*, *Boccaccio*, *Fatima* stb. opera s operette, színvonalon álló előadásaira, melyek a kényes kritikát is előnyösen kiállották.

Az is bizonyos, hogy a honvédszenekar inkább katonai indulók és egyes koncert előadásokra van szervezve. Tehát a zenekarnak előlő kellene kezdnie a betanulást és ezt rövid időn belül elérni képesség. Van azután még egy nagyon fontos körülmény a honvédszenekar szerződésével szemben s ez az, hogy a zenekarral első sorban is a katonai parancsnokság

és csak másodsorban rendelkezik a színház vele. Hogy ez a körülmény mily visszas helyzetet teremthet, az talán nem szorul bővebb magyarázatra.

Mondjuk például, hogy a jó karzat valami ünnepélynek az ötletéből követeli a Kossuth-nótát, vagy pedig más „rebbelis“ nótát s ugyan minő következményekkel járhat, ha a zenekar — s ez a honvédszenekarnál kétségtelen — megtagadja a közreműködést? Kérem, ez a szempont csak első pillanatra látszik jelentéktelennek, valójában, az ilyesmi rendesen nagy horderejű következményekkel jár. Azt sem téveszthetjük szem elől, hogy katonai ünnepélyek, vagy nagy hadgyakorlatok alkalmával a színháznak le kell mondania a zenés előadásokról. Ilyen helyzetben meg a színház társulata természetesen nyilván álló műsort nem nyújthat.

Melegen ajánljuk az új direktornak, hogy erről a gondolatról mondjon le. Mert kétségtelen, hogy a zenekar kérdésének illetően való megoldása a lehető legszerencsétlenebb és előbb-utóbb amugyis csak a közvetlen színházi zenekar szervezésére fog vezetni.

Végül még egy-két szót színészeink szinte kétségbeejtő állapotáról. Előrelátható volt, hogy a kolozsvári színház-kérdés mostani elintézés módjának első sorban is a kolozsvári társulat érdemesebb tagjai lesznek az áldozatai. S tényleg a jelenlegi társulat elsőrendű tagjai részint szerződés nélkül állanak, részint pedig meg kell barátkozniok azzal a gondolattal, hogy a direktor diktálta feltételeket szó nélkül aláírják, mert különben ott az ütőkártya ellenük, a szegedi szintársulat tagjainak szerződésében.

Ünnepi előadások. Vasárnap, karácsony első napján két előadás lesz. D. u. adják Strauss operettjét: „A cigánybáró“-t. Este Győri Vilmos népszínműve, a „Nótás Kata“ kerül színre Károlyi Leonával a címszerepben.

Hétfőn, karácsony másodnapján Csepregi kitűnő népszínművét, a „Sárga csikó“-t adják. Este „A tékozló“ kerül színre.

Uj év első napján, Madách rég nem adott drámai költeménye, Az ember tragédiája kerül színre.

Tetemrehívás, Kazalicky Antal drámája lesz a legközelebbi ujdonság, mely januárius hó 3-ikán kerül bemutatásra.

Svihákok. Ziehrer operetteje, a „Svihákok“ kerül bemutatásra ünnep harmadnapján, kedden. Az operette címszerepeiben: Kassai és Károlyi Leona jutottak hálás szerepekhez. Az operett bemutatóját páratlan számu béreltszűnetben tartják meg kedden.

A szegedi színház igazgatója. Szegedről írják: Janovics Jenő dr. igazgató lemondása folytán a színügyi bizottság javaslatára a tanács a szegedi színházat hat évre egyhangulag Makó Lajos igazgatónak adta ki.

Színházi műsor:

Vasárnap (d. u.: Czigánybáró. Este: Nótás Kata (b. 79. sz.).

Hétfő (d. u.: Sárga csikó. Este: A tékozló (b. 80. sz.).
Kedd: Először Svihákok. (b. sz. VII. sz.)
Szerda: Svihákok (b. sz. 8. sz.).
Csütörtök: „ (b. 81. sz.).
Péntek: „ (b. 82. sz.).
Szombat: „ (b. 83. sz.).
Vasárnap (d. u.: Menyecskek. Este: Az ember tragédiája (b. sz. IX. sz.).

LEGUJABB.

— A „NAPLÓ“ távirati és telefon-tudósítása. —

A harmas szerződés megkötése.

Budapest, dec. 25. (Saj. tud.) Berlinből táviratozzák Budapestre: A magyar-osztrák-német kereskedelmi szerződés megkötése biztosítva van.

— **A házszabályrevízió.**

Budapest, dec. 25. (Saj. tud.) Félhivatalos lapok értesülése szerint az ellenzék által tervezett házszabályjavaslat nem került Tisza gróf elé. Ezzel szemben szavahihető ellenzéki politikusok kijelentik, hogy a javaslatot igenis átnyújtani akarták Tiszának, de ő nem is akarta látni azt, mert nem akart tárgyalásokba bocsátkozni. Az ellenzéki tervezetben igenis benn volt a technikai obstrukció lehetetlenné tétele, továbbá az elnöki hatalom kibővítése és a költségvetési tárgyalás rövidítése, de persze nem — mint Tisza akarta a szólásszabadság megbénításával és a magyar parlament akcióképességének békóba verésével.

— **Syvetonné letartóztatása.**

Budapest, dec. 25. (Saj. tud.) Párisból táviratozzák Budapestre: Syvetonné, a kit méregkeveréssel vádolnak, a vizsgálóbíró előtti vallomását a vádtanács előtt lényegesen módosította. A vizsgálóbíró Syvetonné letartóztatását javasolta.

— **Az ujévi üdvözlések.**

Budapest, dec. 25. (Saj. tud.) A politikai világ fokozottabb érdeklődéssel néz a pártok uj éve elé, mert azoktól esetleg jelentős vagy talán döntő fontosságú nyilatkozatokat várnak. Tekintettel azonban arra, hogy ujévi nyilatkozatok ezuttal még inkább bírnak politikai jelentőséggel és aktualitással.

A pártok a legutolsó pillanatokban fognak dönteni az ujévi üdvözlés módja dolgában. A

Korosz és Kupás

női divat-üzlete

Kolozsvár, Mátyás király-tér 19. szám.

• Karácsonyi ajándékok. •

Igen alkalmas finom ruhaszövet, flanel, battiszt blouz, seiyem maradékok, blouzok, gyermekruhácskák

a legolcsóbb árban kerülnek eladásra.

Csak új áru, divatos minta.

szokásos üdvözlés különösen az ellenzéki pártoknál csupán udvariassági aktus lesz; a politikai jelentőségű nyilatkozatokat előreláthatólag a szövetség ellenzék körében fogják megtenni.

Orosz-japán háború.

Budapest, dec. 24. (Saj. tud.) Tokióból táviratozzák Londonba: A Port-Arturt ostromló hadsereg megtámadta a Kajagsu-putól keletre levő dombokat és azokat heves harc után elfoglalva most megszállva tartja. Foglyok jelentik: Konradenko és Hilmann tábornokokat megölték; Fock tábornokot megsebesítették.

Harc a végletekig.

Nincs kompromisszum.

Budapest, dec. 25. (Saj. tud.) Az egyesült ellenzéki párt vezetői ma gyűlésre jöttek össze, a melynek lefolyásáról a vezérő-bizottság a következő kommunikét bocsátotta ki:

A kormány megtámadta a törvényt, jogrendet és alkotmányt. Ennek az abszolutizmus jegyében fogamzott támadásnak visszaverésére szövetkezett egyesült erővel az ellenzék. Felkérjük a kerületék ellenzéki pártjait, hogy erős ellenállásra készüljenek, szervezkedjenek és velünk, mint a szövetség ellenzék vezérő-bizottságával mielőbb érintkezésbe lépjenek.

A magyar tüzéség.

Bécs, dec. 25. (Saját tud.) A hadügyminiszteriumhoz halomszámra érkeznek folyamodások, a melyekben a közös hadsereg tüzérezredeiből a tisztek áthelyezést kérnek a leendő magyar honvédtüzéséghez. A folyamodók legnagyobb része magyar fiú.

Andrássy — nem vállal mandátumot.

Budapest, dec. 24. (Saj. tud.) A szövetség ellenzék mai értekezletén híre járt, hogy Andrássy Gyula gróf úgy nyilatkozott, hogyha a képviselőházat ex-lexben csakugyan feloszlatják, az esetben nem vállal többé mandátumot. Az ellenzék mindent elkövet, hogy

Andrássy grófot elhatározásának megmásmítására bírja.

A határidőüzet.

Budapest, dec. 24. (Saját tudósítónktól.) Buzakinát mérsékelt, vételkedv gyöngye. Kedvtelen irányzat mellett 8,000 métermázsra került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabbanemek tartottak. Idő: szép.

Jegyzetett déli 1 óráig, d. u. 4 $\frac{1}{2}$ ó
 Buza ápr.-ra 10.14—15 10.11—12
 „ októ.-re 8.80—81 8.80—81
 Rozs ápr.-ra 7.93—94 7.90—91
 Zab ápr.-ra 7.21—22 7.19—20
 Tengeri máj.-ra 7.66—67 7.64—65
 Repce aug.-ra 11.20—30 11.20—30

Minden hölgy szép lehet,

ha arcát a

„Lili Cremmel“

gondozza, ápolja.

„Lili Crema“ 1 korona.

„Lili poudér“ 1 kor. 20 fill.

„Lili szappan“ 70 fillér.

Kapható a készítő:

DR. HINTZ GYÖRGY,

„Vörös kereszt“ gyógyszerárban

KOLOZSVART,

I. Mátyás király-tér 27. szám alatt.

Gramofon és fonográf

készletünket

beszerzési áron alul adjuk el.

Korvin Mátyás Részvény-Társ.
Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 21.

Strausz Salamon és Fiai

budapesti bőrárú telep.

Ajánlja bőr és talp árukat igen olcsó áron és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál, bármily meg nem felelő árut saját költségén rögtön továbbít, vagy kicseréli.

Igen előnyös feltételek mellett hitelt nyújt iparosoknak.

Nagyobb mennyiségű

répa és takarmány

eladó

Friedman Ferencnél Szamosfalva.

0000000000

Közgazdaság.

Mint maga az emberiség, olyan régi az az elv, hogy az egyesnek személyes függetlenségét, a nemzetnek politikai önállóságot csak az anyagi erőknél bizonyos viszonylagos nagysága adhat. Minden nemzet életműködésében érvényre jutott ez az elv. Nemzetek, melyeket az anyagi erő gyarapításának szükségessége áthatott, a közvagyonosodás terén elért eredményei lettek politikailag is nagyokká, nemzeteknél, melyek — mint a magyar nemzet is — nem akarták, vagy nem tudták életükbe a közgazdasági tevékenységet a maga hivatására emelni, a nép szegénységével együtt jár a politikai függetlenség folytonos veszélyeztetése, folytonosan tömérdek időt és erőt fölszívó védelmezése. Nagynagy változáson kell ebben a tekintetben a magyar nemzetnek keresztülmennie. A ki közügyekkel akar foglalkozni, annak kell, hogy közgazdasági érteke is legyen, a ki irányító akar lenni a politikában annak közgazdasági tudással kell bírnia. A mezőgazdaság terméshozamainak emelkedésével és jövedelmének eregbitésével; az ipar létföltételének, az osztrák ipar alól való megszabadításának a kereskedelem működési körének támogatásával és színvonalának fejlesztésével kell végre Magyarország életének, egy jobb életnek alapföltételeit megszerezni.

Telepítés és parcellázás. Most, mikor az államnak ezirányu működésében hosszú és káros szünet állott be, mikor a kedvezőtlen aszályos év a kisemberek ezreit mozdítja meg kicsiny földjéről, kettős érdekességgel bír az a hír, mely egy Magyar Telepítő és Parcellázó Banknak megalapításáról tudósít. Ezt a bankot a főváros és az ország legelőkelőbb pénzintézetei, élükön az Agrár bankkal és a Magyar Jelzáloghitelbankkal hozták létre és alaptőkéje 5 millió korona. Nagy reményeket fűzünk ehhez a bankhoz és hisszük, hogy eredményes, hasznos munkát fog végezni azzal, hogy a túltengő nagybirtokokat kisgazdák százainak birtokába fogja juttatni és Magyarország birtokmegoszlására a helyes arányokat fogja behozni.

Tanácskozás az ipari oktatásról. A régi jó anekdotával mondhatnók: nekünk golyó van a hasunkban és ők az ipari oktatásról tanácskoznak. A politikai válság chaosában vagyunk, az Ausztriával való kiegyezés előtt állunk, keres-

kedelmi szerződésünk lejáratára és újból való megkötése aggaszt, párányi iparunk súlyos megrázkódásoktól szenved s Matlekovitsék apró részletkérdésekkel bibelődnek. Azt nem merik vagy nem akarják tanácskozás tárgyává tenni, hogy a magyar iparoktatás a magyar ipar nélkül csak elkényesedett valami, tanácskoznak hát a stabil-gépkezelő tanfolyam kettéválasztásáról. Persze, hiszen ez kell annak a magyar iparnak, ami nincs.

Oklevéllel nem bíró gazdatisztek gyakorlati vizsgálója. Az oklevéllel nem bíró, de minden állásra mégis kvalifikációt szerezni akaró gazdatisztek gyakorlati vizsgálójának megtartását illetőleg végre végleg határozott a földmívelési miniszter. A kolozsvári gazdasági tanintézetnél 35 ilyen gazdatiszt részére a vizsga a jövő évi január 30-tól február 3-ig fog megtartani, egy gyakorlati gazdákól és tanárokból álló bizottság előtt.

Amerika fejlődése. Hegyeshalmi Lajos miniszteri osztálytanácsos a si.-lousi kiállításra kiutazván és onnan hazaérkezvén, indítva érezte magát arra, hogy Amerika közgazdasági fejlődésének mesés mértékéről tartson egy káprázató hatású, de nem épen legeredetibb és természetesen még kevésbé alapos előadást. A mit a Magyar Kereskedelmi Csarnokban elmondott, azt aligha nem tudta már azelőtt is minden intelligens magyar kereskedő és iparos. De kívánjuk, hogy az osztálytanácsos valamivel alaposabban ösmerje a magyar ipar és kereskedelem viszonyait és ha nem is szenzációs előadásokkal, hanem komoly munkával igyekezék azoknak föllendítésére hatni a saját hatáskörében.

Olcsó pénz!

Olcsó pénzkölcsönt kaphat minden véglegesen kinevezett évi fizetéssel bíró vagy nyugdíjazott köztisztviselő, kinek évi fizetése legalább 1800 korona. Nyugdíjas 1200 kor. nyugdíjjal. 1000 koronánként tőke és kamatban 9 kor. törlesztendő. Legtöbb esetben kezes nélkül.

Már meglévő tartozások magasabb összegű kölcsönre átkonvertálhatók.

Előleges kiadás nem szükséges.

Drága kamatu Jelzálog-kölcsönök olcsóbb kamatu törlesztéses kölcsönökre átkonvertálhatók.

Országos Földhitel és személykölcsön intézet

Kolozsvár, Király-utca 16. szám.
 Ertekezni lehet d. u. 3—6 óráig.

Zene.

— A „Kolozsvári Zenetársaság“ nagyban buzgolkodik abban, élen fáradhatatlan agilis alelnökével, dr. Forrai Andrással, hogy: *Martean Henrik*, a világhírű hegeművész itteni fellépését biztosítsa. Hogy

A budapesti női-felöltő áruház és

férfi-szabó üzlet

Réti B. és Társa

Wesselényi M.-u. 21 a főpostával szemben

megnyílt.

Rendkívül nagy választék divatos leányka és női felöltőkben, szörme-gallérok (Collék) és muffokban a legjutányosabb áron. Ugyisint nagy választék férfi gyapju szövetekben. Egy divatos öltöny vagy egy téli kabát mérték szerint 20 frttól kezdve.

Ez új vállalatához a n. é. közönség pártfogását kéri **Réti B. és Társa.**

a külföldön mennyire honorálják erkölcsileg is a művészetet bizonyítja, hogy a mestert egyre-másra érik a kiténtések, mint arról már többször megemlékezett a helyi sajtó. Most egyszerre két helyen is megválasztották convetoriumi igazgatóknak: egyik a genfi jóhírű intézet, hol eddig tanárkodott, a másik a londoni akadémia. *Martean* eddig még nem határozott, hogy hova megy: valószínű azonban, hogy Londont fogja választani, ahol arannyal fizetik meg azt, aki a legelső sorába küzd fel magát. Itteni hangversenyéről még értesíteni fogjuk a közönséget.

— **Faust, új jelenetével.** Brüsszelben új betanulással adták Gounod remek művét, a *Faustot*. Nevezetes ujtás azonban a scenáriumban, hogy a templomi jelenet színhelyét, hol Mefiszto megjelenése valószínűtlen és értelemzavaró volt, áttették a templom kertjébe.

— **A leleplezett csodagyerek.** *Veesej Feri*ről, a világhírű csodagyerekről érdekesen emlékezik a „Musik” múlt száma. Hohe-nemser, a híres frankfurti kritikus jellemzi a kis művészt, még pedig *eltérőleg* a napi lapok nem szakértő tudósítóiól. Szerinte *Veesej korát tekintve* csodálatosan hegedül, művészetének technikai részét bírja, ellenkezőleg a szellemi tartalom tekintetében adósnak marad, helyesebben csak gondos dresszura nyomait árulja el. Szellemi tartalom dolgában az orosz *Mischa Elmanut* állítja oda, mint a liliputi művészek legértékesebbjét. Mfndez nem lepi meg azokat, akik tudják, hogy „in natura non datur saltus”: érettség és felfogás a kor és tapasztalatok eredménye.

Törvénykezés.

A sajtó az igazságszolgáltatásban.

— december 15.

Kétségtelen, hogy a modern színvonalon álló hirlapra, az igazságszolgáltatásban is, nem csekély feladat hárul. A törvénykezés, az igazságszolgáltatás ma már nálunk is minden írni olvasni tudó embert érdekel, különösen annál az oknál fogva, hogy a törvényhozás mind szélesebb és nagyobb körökre terjeszti ki a perlekedő felek személyes képviselői jogát s ezzel mintegy kényszeríti őket, hogy a tétel anyagi törvényeket, a peres eljárás szabályait megismerjék s így alkalomadtán, ha ügyvédi közbenjárást igénybe venni és ügyvédi költséget fizetni nem akarnak: peres ügyekben személyesen is el tudjanak járni. A sajtó, avval, hogy a bíróságok döntéseit, speciális jogkérdésekben hozott ítéleteit, a felső bíróságok elvi jelentőségű határozatait nyilvánosságra bocsátja: egyszersmind a nagy közönség érdekeit szolgálja, mert ezáltal annak tudását bővíti, újabb ismeretekkel gazdagítja. A „Napló” ebben a tekintetben is elsőrendű szerepet kíván venni.

De méltányolni fogja a „Napló” a közönségnek azt a jogos kívánságát is, hogy a mindenkit egyaránt érdeklő országos eseményekről, melyek a törvénykezés és igazságszolgáltatás rubrikáiba tartoznak, a leggyorsabb, legmegbízhatóbb és legkimerítőbb h iradással szolgáljon.

Mert manapság, midőn az élet küzdelmei, keservei és nyomorúságai, másfelől pedig a bűnös hajlam, oly sok, különböző, különös és új alakját és nemét produkálják az emberi fufangnak, a sokféle szédélgsnek és becsapásnak: egyaránt védekezünk kell a gonosztevőkkel, mint a széthámosokkal szemben. A „Napló” közölni fogja nemcsak a súlyosabb beszámítás alá eső bűncselekményeket, hanem hirt fog adni azokról az esetekről is, hol a gonosz hajlam az emberi raffinmával, a bűnözési szándék a zseniálitással kezelt fogva tör az emberek vagyonszolgálatára és magánérdekére. Ezzel lehetővé kívánja tenni, hogy az egyes esetekkel megismerkedve, adandó alkalommal kellőleg tudjanak védekezni az őket fenyegető támadás ellen.

Jelentékeny hivatása van a hirlapnak az igazságszolgáltatást illetően abban az irányban, hogy a hatósági közegeknek s a bíróságoknak a bűnös kézrekerítésében segédkezet nyujtanak. Tagadhatatlan és az utóbbi évek tapasztalatai szembeütően igazolják, hogy nagyobb bünesetek alkalmával éppen a hirlapok, vagy ezek közléseiből értesült közönség, rendkívül fontos szolgálatot teljesítettek a nyomozó hatóságoknak s nem egy esetben a hirlapi közlemények eredménye lön — közvelelőül vagy közvetve — a bűncselekmény részleteinek felderítése, a bűnös személyek felfedezése és a bíróság kezébe való juttatása. Törekedni fog a „Napló” hogy ebben a tekintetben is a közönségnek és bíróságoknak egyaránt kiérdemelje elismerését.

Különös figyelmébe fogja részesíteni a „Napló” az összes hazai bíróságok, különösen pedig az *erdélyrészi igazságügyi faktorok tevékenységét* és működését és mi sem fogja megakadályozni abban, hogy az érdemeket elismerje s a *hibákat felfedje*. Egyedül és kizárólag a nagy közönség érdekét tartja ebben is szem előtt a „Napló”, mely hiven fogja követni az ígét: *„Legyen igazság, ha el is vész a világ.”*

§ **Négy és félévi fegyház.** Egy betöréses lopás ügyében hozta ezt a súlyos ítéletet a kolozsvári törvényszék hármastanácsa a tegnapi napon megtartott főtárgyaláson. Egv 26 éves, hasonló cselekményekért többször büntetett gonosztevő ült a vádlottak padján, névszerint Tyiorán János lozsárdi lakos, a ki folyó év október 15-én szabadult ki a nagyenyedi fegyházból és ekkor követte el nyomban kiszabadulása után a terhére rótt vádbeli

bűncselekményt. Tekén utazott keresztül, a hol ismét üzde vette a lopási vágy és nyomban végrehajtotta is szándékát. Betört ugyanis Hartig Márton emeleti lakásába, a hol felfeszített egy szekrényt, a melyből ezerszáztizenkilenc korona készpénzt és 400 korona értékű tárgyakat ellopott és azután megszökött Budapestre. Sok ideig sikerült személyét titokban tartani, a mig végre a Hungária szállóban lecsipte a rendőrség és leszállította Kolozsvárra. Ma volt ügyében a főtárgyalás, a melyet Bodor László táblabíró vezetett. Mellette mint szavazóbírók Csizsér Károly és dr. Bartók József vettek részt. A vádat Bigner József alügyész képviselte, Jegyzett dr. Déry Gyula aljegyző.

A főtárgyaláson vádlott bűncselekményét beismerte és ezért a törvényszék a 90. §. alapján, mint-hogy többször büntetve volt, *négy és fél évi fegyházra ítélte*.

Az ítéletben az ügyész megnyugodott, vádlott felebbezést jelentett be.

§ **Gyermekek a vádlottak padján.** Két erkölcsileg megromlott fiatal suhanc Körössy József 16 éves és Bernát Jenő 14 éves cukrász inasok kerültek még a vádlottak padjára. Az egyik Grobois Jánosnál szolgált és társával egyetértve sorra fosztogatta a helybeli kereskedések kirakatait. A lopott portékát aztán eladták potom áron, vagy elzálogosították. Vádlottakat dr. Bíró Balázs védte és igen hatásosan, meggyőző érvekkel bizonyította, hogy vádlottak tulajdonképpen nem annyira gonosztevők, mint inkább elhanyagolt nevelésűek, a kik nem tudnak a jó és rossz fogalma közt különbséget tenni.

A törvényszék mindkét vádlottat bűnösnek kimondotta. de a 84. §. alapján fiatal koruknál fogva nem ítélte el fegyházbüntetésre, hanem *két évre internálta* a javítóintézetbe. Az ítélet jogerős.

§ **Közgyűlés.** A kolozsvári ügyvédi kamara 1905. évi január hó 28-ik napján, délelőtt 9 órakor, Kolozsvárt, a vármegyeház kisebb közgyűlési termében tartja meg 1905. évi rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. A kamara 1904. évi működéséről választmányi jelentés. 2. A választmány megválasztása. 3. A tisztviselők és kezelő személyzet 1905. évi fizetésének megállapítása. 4. Az 1905. évi költségelirányzat megállapítása s mikénti fedezésének meghatározása. 5. Az 1904. évi számadások felülvizsgálása. 6. Indítványok.

§ **Statisztika készítés** — a megörültség. Egy nemrégiben Marosvásárhelyt lefolyt esküdtszéki tárgyalás alkalmával a kolozsvári bíróságok ellen az a nem éppen alaptalan panasz merült fel, hogy a kolozsvári igazságszolgáltatás kerkei nem forognak a megkívánt gyorsasággal. Ennek a méltán jogos kritikát kihívó állapotnak oka nemcsak a bírói és kezelő személyzet elégtelenségében keresendő,

hanem részben az igazságügyi kormányzat rendelkezéseiben is. Ugyan is az érvényben levő igazságügyi miniszteri rendeletek következtében a bírósági személyzet, bírák és hivatalnokok egyaránt munkaideje jelentékeny részét statisztika készítésre kénytelen elpazarolni. Statisztikát csinál a díjnok és írnok az általa lemásolt ügydarabok sorainak, oldalainak és iverinek számára. Az irodavezető ezek statisztikájáról együttes statisztikát, a hivatalfőnök pedig: *összstatisztikát*. Statisztikát készít a bíró a határozattal, az ítélettel, az egyezséggel befejezett perekéről, a megszüntetett ügyekről, a három, a hat, a kilenc és tizenkét hónap alatt végget ért perekéről. A múlt évi perekéről, a két éves perekéről, a három éves perekéről, az öt és tíz évnél régiebb perekéről. Továbbá: a felsőbíróságok által tejtartalmulag helybenhagyott, vagy megváltoztatott ítéletekről, részben helybenhagyott vagy megváltoztatott ítéletekről. Ezt a statisztikát pedig megcsinálják: minden hét végén, minden hó elején, minden évnegyed végén minden fél év elején, minden kilenc hónapban és minden ujévben. Természetesen az egyes bírák statisztikájából a bíróság vezetője összesítő statisztikát állít össze. S így megy ez ad infinitum, nemcsak időt rabolva, hanem lelket ölve is.

Jdegenek naplója.

— Kik érkeztek ma Kolozsvárra? —

New-York szálló. Eizenmayer Jenő hivatalnok Budapest, Becs R. igazgató Nagyvárad, Horthy Jenő birtokos Kenderes, Hadlik Rezső mérnök Vajdahunyad.

New-York. Vangh B. magánzó London, Horstadt N. magánzó Alsóárpás, dr. Pavlovits Miklós ügyvédjelölt Temesvár, Révész Arthur t. hivatalnok Sz.-Cseh, Hirshfeld László titkár Becskerek, Kovrik Albert számtiszt Zombor, Stern Miksa utazó Budapest, Neiser Izsák utazó Budapest, C. Theil hadnagy Przemysl, dr. Hinleder Ákos ügyvédjelölt Homorod.

Központi szálloda. Kossa Sándor polgári iskola igazgató Gyergyó-Szent. Márton, ifj. Széll Géza és neje földbirtokos Székely-Keresztur, dr. Veszely J. ügyvédjelölt Alvincz, dr. Csató Lajos ügyvédjelölt Budapest, dr. Bocs József cs. és kir. önkéntes Salgó-Tarján, Schnehtár Albin gyógyszerész Ujvidék, Csillag József kereskedő Budapest, Gáll János jegyző Bánffy-Hunyad.

Biaizini szálló. Dr. Gelei István közjegyző Bánffy-Hunyad.

Panonia. Dávid István kereskedő Kézdivásárhely.

Panonia. Petrovics P. nevelőnő Halmágy.

Panonia. Bene Ferencz ügyvédjelölt Dés.

Panonia szálló. Mirka Gusztáv ügyvédjelölt Bogdána.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Wesselényi Miklós-utca 13. szám alatt, a mai követelményeknek megfelelően berendezett

≡ vízvezetékszerelő üzlet ≡

nyitottam. Elvállalom: fürdőszobák, szagtalan klotzetek és közkutak szivattyú-felszerelését, melyeknek pontos javításáért felelősséget vállalok.

Szakmámat 20 éven keresztül Budapesten, mint önálló szerelő folytattam és Kolozsvárt 8 évig nagyobb vállalatoknál dolgoztam.

Mindenemü munkákat saját magam végzek, ugyszintén mindenemü légszesz- és villanycsengő-felszerelést és javítását pontosan és legutányosabb árban.

==== Egy évi jókarban tartásért: ====

1 clozett után . 6 korona	1 földalatti fölzáró fűcsap után . 8 korona
1 kagyló után . 3 korona	1 fürdő után . 8 korona
1 közkut után . 5 korona	

A n. é. közönség becses pártfogásáért esedezik

Szűcs János,
vízvezetékszerelő vállalkozó.

Az „Ebro“ rakománya.

A „Wilson Line“ gőzöse: *Ebro*, ma reggel 6 órakor vetett horgonyt a III. sz. tárház előtt, hogy a Port-Saidban s a hollandi kikötőkben felvett Magyarországnak szóló árukat itt kihajózza.

Érdekes története van e rakománynak, melyről még néhány héttel ezelőtt biztosra vették, hogy elpusztult a „Victoria“ nevű gőzössel együtt, mely ezen árukat — nagyjórészt kávé — Indiából és Kubából Port-Saidig szállította. A vész hír onnét támadt, hogy a „Victoria“, melynek már október 25-ikén Port-Saidba kellett volna lenni, még november 3-án sem adott életjelet magáról. Megállapították, hogy a hajó augusztus 6-án hagyta el kubai Santjago kikötőt s onnét egyenesen Soerabajába ment, hova szeptember 9-én szerencsésen meg is érkezett. Itt 31.000 zsák kávé rakott Havre és London részére. Szept. 16-án indult a hajó Bombayba s innét Port-Saidba, hova okt. 25-ére várták a „Victoriát“. November 3-án érkezett Fiuméba a hír, hogy a „Victoria“ elpusztult. E szerencsétlenség annyiban érdekelte a fiumei piacot, mert kereskedői körökben köztudomású volt,

hogy ezen a hajón egy helybeli cégnek: a **Fiumei Kávébehozatali Társaságnak** nagyobb mennyiségű kávéja van és pedig a legdrágább és legrágább fajokból, s ha a rakomány tényleg elveszett, úgy a cég képtelen lett volna szállítási kötelezettségeinek eleget tenni, amiből pedig nagy veszteségei támadtak volna. November 4-én új hír érkezett, melyben jelezték, hogy a „Victoria“ sérülten bár, de Port-Saidba érkezett. Itt aztán kitudódott, hogy a hajót tényleg baj érte és pedig könnyen végzetessé válhat, amennyiben eltört a kormánykészülék, ami pedig nyílt tengeren a legnagyobb baj, mely hajót érhet, miután még kisebbszéri vihar is tönkre teheti. Szerencsére az időjárás pompás volt, de így is nagyon eltért eredeti utirányától a „Victoria“.

Az óriási gőzös 9 napig valóságosan csatangolt a tengeren, a nélkül, hogy képes lett volna irányt vágni magának s arra ment, amerre a hullámok sodorták. Középs vihar ha támad, úgy a hajó menthetetlenül elpusztul. A kilencedik napon végre egy dán hajó észrevette s ez aztán lassu menetben Port-Saidba vontatta. A dán hajó ezen műveletért az érdekelt biztosító Társaságtól 240.000 koronát kapott.

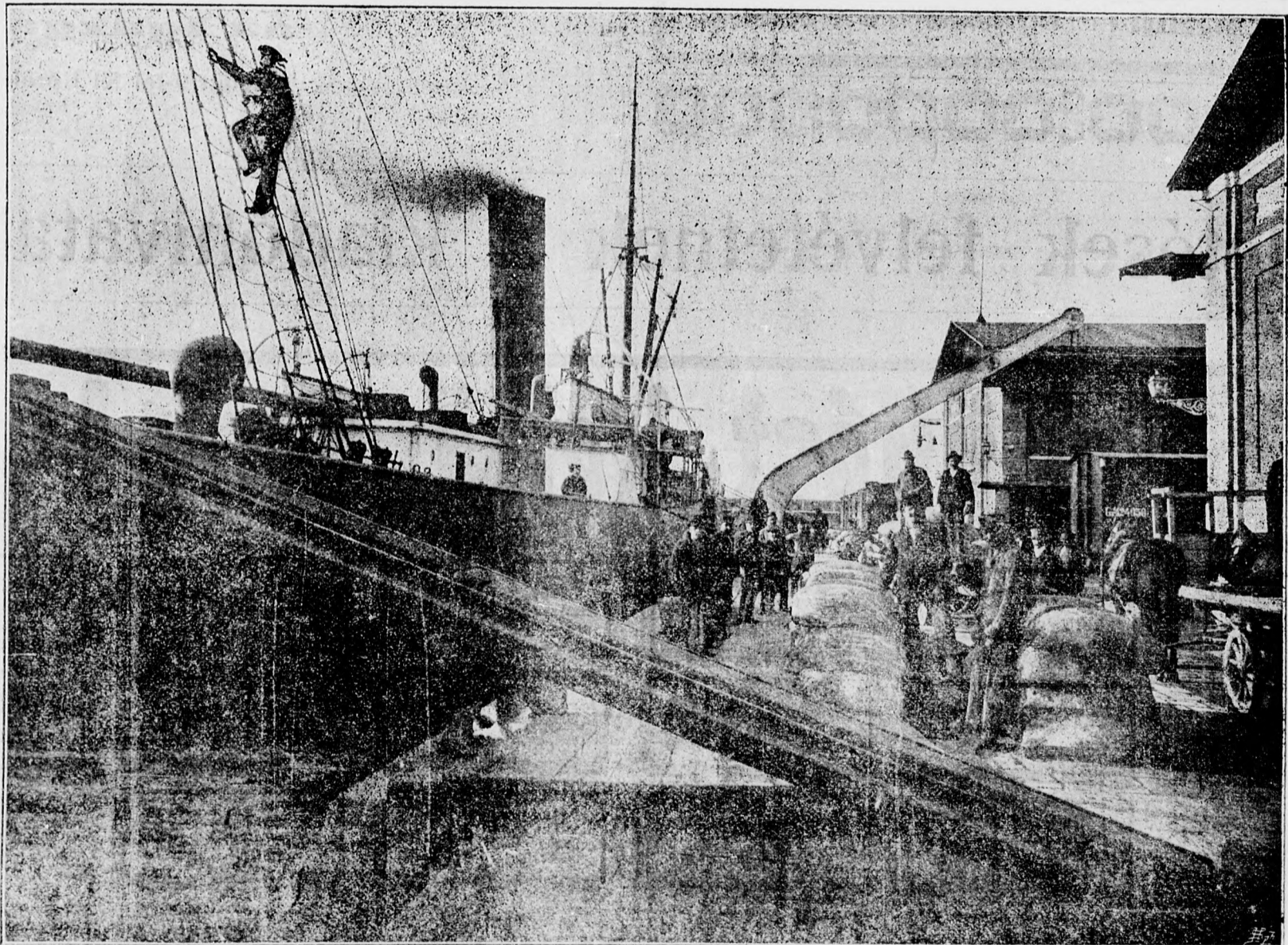
Persze senki se örült jobban a

szerencsés menekülésnek, mint a **Fiumei Kávébehozatali Társaság**, amely végre sok viszontagságok után megkapta áruit, s így szállítási kötelezettségének is képes megfelelni. A Társaság főnöke már napokkal ezelőtt felhívta figyelmünket az érkező érdekes rakományra, s ma reggel kodakunkkal ki is mentünk, hogy úgy a hajót, mint annak rakományát megörökítsük és bemutassuk olvasóinknak. Az előtérben áll az „Ebro“ míg a mölön a már kirakott kávék egy része s mellette a vasuti kocsik, melyek majd a belföldre továbbitják.

A hajótól a **„Fiumei Kávébehozatali Társaság“** helyiségeibe mentünk hol a főnök szíves volt az érkező kávé fajokról érdekes magyarázatot adni. Ami finomat és szépet Kuba és India termel együtt lehetett látni. A zsákok mellett, melyek sárga Menadó kávékat tartalmaztak, hordók álltak. Soemanik kávékkal telten. Furesa fonatu fardokból igazi, valódi Mocca-illat áradt, míg a ládákban gondosan elzárt Soerabaja kávék feküdtek. A legértékesebb volt mind között 2130 zsák valódi Potosi Kuba, nemcsak azért, mert ez a legdrágább faj, hanem mert e fajból jövő év augusztusig egy szemét sem lehet már beszerezni. A másik érdekes-

sége a rakománynak egy „Mocca-faj“, melyet bár Indiába termelnek de mégis finomabb az Arab árunál, s nincs benne egy törött szem se, mely nélkül pedig arab Moccát lehetetlen kapni. Amíg ezen érdekes magyarázatokat hallgattuk, addig a Társaság igazgatója a frissen érkezett kávékból már pörköltet is, s mire visszakerültünk az irodába már ott várt bennünket készen: Kuba és Soerabaja legkiválóbb terméke, fekete kávé csészékbe. A kellemes kávé illat megtöltötte a helyiséget s tán még kávé senkinek se ízlett úgy, mint a jelenlevőknek. Először egyedül, aztán vegyítékbe ízeltük a fajokat, melyekből a **Soerabaja vegyíték** vált ki különösen, s melyről elmondhatjuk, hogy **jobbhat még igazi nem ittunk**. Valóban kár, hogy az országban még nem mindenütt tudják, hogy létezik egy magyar cég, melynek kávékeveréke egyszerűen felülmúlhatatlan. A ma érkezett kávék legnagyobb része nem kerül nagyban eladásra, hanem 5 kilós csomagokban lesznek szétküldve, s megvagyunk róla győződve, hogy a fogyasztó közönség, aki ezen kávékat kapja, ép oly elragadtatással fog a kávékről nyilatkozni, mint mi, akik már megízeltük.

Dr. Füzesséry

A Virág-féle „Fiumei Kávébehozatali Társaság“ részére érkező kávé kihajóztatása.

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

Budapest, II., Lánchíd-utca 5. szám.

A jénja saját gyárában készült, általánosan elismert különleges (specialitás) fa-, rez-, fuvó- és vonós hangszereit, czimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk 3-, 4-, 5-, 6- forinttól feljebb, a legjobb felszereléssel.

Hangfokozó gerenda mely által bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer (biztos siker); hegedűbe javítással 4-rt.

Harmonikák, legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangokkal, 2-50, 3-, 4-, 5- forinttól feljebb. Különleges aczéhangú angolzenyharmonikák, saját minták.

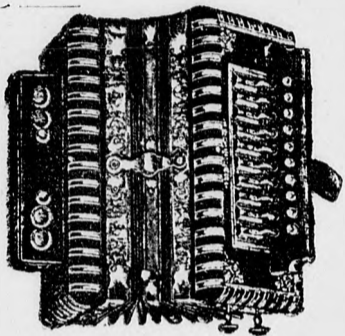
Zenekarok teljes felszerelése előnyös feltételek mellett, jutányos árban, eismert jó minőség, a hadsereg és a legjobbnak katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

Javítások az összes hangszereken, különleges szakszelű pontossággal, jutányos árban elvégeztetnek.

Kézesség minden egyes hangszernél

Kivitel nagyban és kicsinyben:

Árjegyzék minden hangszerről kívánatra ingyen és bérm. küldetik.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár

Részvénytársaság

KOLOZSVÁR,

Mátyás király-tér 9. sz., 1. em.

o o (Báró Jósika-palota, a királyi tábla volt helyiségében.) o o

Elfogad betéteket a legelőnyösebb kamatozás mellett naptól-napig s azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza s a betét kamatadót is sajátjából fizeti.

Leszámítol váltokat előnyös kamattal.

Kölcsönöket nyújt: Értékpapírokra (Lombord) olcsó kamattal.

Földbirtokra és házakra váltófedezet alapján jelzálog kölcsönöket ad előnyös kamattal mellett (helyben a becslési eljárás díjmentes).

Sorsjegyek — záloglevelek és egyéb értékpapírok beszerzését, valamint a sorsjegyek huzásainak nyilvántartását minden díj nélkül eszközli.

Osztálysorsjegyek elárusítási helye.

Az összes bank és takarékpénztári üzletekre vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál

az Igazgatóság.

Hivatalos órák: délelőtt 9-től fél 1 óráig.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Feltűnést keltő árak!

Női cugos cipő 2.40	Női Füzös cipő fekete és színes 2.60	Női gomboscipő 2.75	Női füzös-cipő box-calf 3.50	Férfi cugos cipő borított és sima 2.50	Férfi hegymászó cipő 2.75
Férfi cugos vagy füzös box vagy sevrán 4.-	Fekete női félcipő 1.80	Női félcipő színes 1.80	Női szürke vitorlav. félcipő 90 kr.	Férfi vitorla vászonszürke félcipő 1.-	Női félcipő gummival 1.20
	Fekete és színes füzös cipők leánykák részére 1.80	Fekete és színes gombos cipő leánykák rész. 2.-	Fekete és színes füzös v. gombos gyermekcipő 1 lrt és feljebb	Női szalon-cipő lakk v. zergebőr. 1.30	

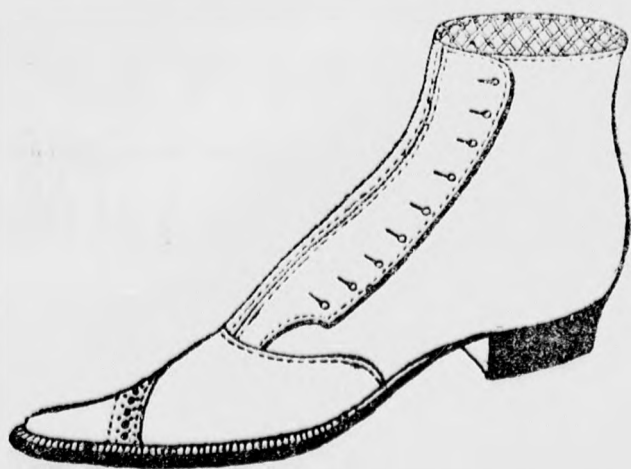
Különlegesség!

„Goodyear Welt“ American boots:

TURUL

cipőgyár r.-társ. főraktára
KOLOZSVÁRIT,

Wesselényi Miklós-u. 6.

Eladó házhelyek

A vasut mellett a gyalog-
átjárónál felparcellázva,
telekkönyvelve, a mely fel-
épitményre

olcsó törlesz-
tési kölcsön
oo van megszavazva. oo

Értekezni lehet

B. Bak Lajosnál KOLOZSVÁRTT,
Malom-u. 28 sz.

Régi erdélyi borok

Unió-utca 7. szám alatt.

Szilvási, hadrévi, rózsamáli stb.
a Benigni pinczéből palaczkozva és
hordóval olesón eladók.

Asztali borok 90 fillér., 1 kor.
20 fillér árban üveggel együtt
literenként ugyanott kaphatók. Ren-
delés házhoz küldetik. — Telephon
szám 531. Üvegek visszavételnek.

SZÉCHENYI KÁVÉHAZ

Széchenyitér 27. szám alatt

kényelmes
mulatóhely

legjobb minőségű borok és
kőbányai sörök ugyszinte hi-
deg hűffe kapható. — Számos
látogatásért esedez

JÓZSA BENJÁMIN
tulajdonos.

Uj szücs-üzlet Budapestről.

Tisztelettel tudatjuk a n. érd.
közönséggel, hogy Kolozsvárt,
Jókai-u. 2. sz. a. egy dusan be-
rendezett

szücs-üzletet

nyitottunk és azon kellemes hely-
zetben vagyunk, hogy a legma-
gasabb igényeknek is megtudunk
felelni. Elvállalunk e szakmába
vágó mindennemű szörme mun-
kákat, átalakításokat és javi-
tásokat a legjutányosabb ár-
ban. Kész női garnitúrák is
kaphatók.

Szives pártfogást kér

Józsa J. és Társa.

Uj szücs-üzlet Budapestről.

1500 koronát keres-
hetnek meg havonként
intelligens, jó fel-
lépésű egyének (nők
is) egy nagyszabású
uj irodalmi vállalat
terjesztésével. Kor-
vin Mátyás Erdélyi
könyvkereskedő Rész-
vénytársaság Kolozs-
várt Deák Fer.-u. 21.

Telefonsz. 538. Telefonsz. 538.

Banács Flórián cukrász,
Kolozsvár Wesselényi Miklós-utca 14.

Ajánlom lakodalokra való tortáimat.
Vidékre **ingyen** csomagolás.

Továbbá: Czukorkáimat	Továbbá: Kítűnő Ligörjeimet
Párizsi sütemé- nyeimet	és Thea, Csokoládé és
Fagyalt	Tejes-kávémát,
Parfi	a legjutányosabb ár
Krémek	mellett.
Szulezok.	

Cégtáblákat

Üvegre, vászonra és
bádoglemezre igen ol-
csó árak mellett készít

BELLEVÁRI MIHÁLY
Kolozsvárt
Kossuth-Lajos-utca 7.

Olvassa és csodálja!

Teszler Károly divatkereskedőnél Wesselényi-
Miklós- (Hid)-utca 11. sz. alatt,

mai naptól fogva eladásra kerülnek: Remek tenisz flanelek 14, 16 kr. —
Zefirek, kartonok, szatinok és batiszok 9 krajczártól kezdve. — Legujabb
divatu barchetek 13, 19, 25, 30 kr. — Valódi francia flanelek, legdivatosabb
dessinekben 25, 30, 35 kr. — Dupla széles ruhaszövetek 15 krtól kezdve. —
Valódi angol szövetek 140 centi széles 38, 45, 56, 76, 95, 1.10, 1.30 kr. — Vi-
har-loden 85 centim. széles 28, kr., 120 centim. széles 43 kr. — Cibelin szöve-
tek 120 és 140 centim. széles 60, 70, 80 kr. — Vászna, chiffonok, kész fehé-
neműek, ágyterítők, fegyházban kötött harisnyák és még sok fel nem sorolható
cikkek, olcsó árak mellett.

Maradékok, nagy választékban.

Feltűnő eredmény!
háziilag készíthető igen jó
likőrök és rumok
előállítására kitűnő francia likőr-
és rum aromákat hozok forgá-
lomba, melyeket 1 liter likőr-
vagy rum készítéséhez való ada-
gokban árúsítok.
Készítése: gyors, olcsó és tiszta!
BURGER FRIGYES
drogueria és illatszert kereskedése
KOLOZSVAR, Mátyás király tér
Allasch, Benedectiner-
Anisette, Császárkőrté,
Baraczk, Guracso,
Chartrouse, Kávé (Mocca),
Kömény, Rózsá,
Maracchino, Rum Jamaica,
Vanília, Rum Ananász,
Általános meglepés!

„Kristály”

gőzmosó intézet

Telefon 500. KOLOZSVÁRT. Telefon 500.

A modern technika legujabb vivmányának meg-
felelő felszereléssel, tisztán viz és szappannal mos,
vasal női és ferfi fehérműeket gyorsan a leg-
szébb kivitelben és előnyös árban.

Elvállal vegyileg tisztítani uri és női ruhane-
műeket, selyem és szövet kelméket, kézimunkát, disz-
darabokat stb. jutányos áráért.

Csipkefüggönyök 30 kr.-ért darabonként
mosva és vasalva.

A ruhaneműek kívánatra díjmentesen elhozhatnak és
viszont tiszta állapotban pontos időre hazaszállíttatnak.

A n. é. közönség kényelmére a belvárosban

LASKAI FERENCZ ÉS FIA

ágyneműek üzletében — Telefon 405.

(Kossuth Lajos és Tivoli-utca sarok) felvételi telepet
létesített, hol ruhaátvételeket eszközölnék.

A n. é. közönséget biztosítva kifogástalan mun-
káról és mindenben méltányos árákról, szives figyel-
mébe ajánlja a belvárosi felvételi telepet és számos
megbiztatást kér a

„Kristály” gőzmosó intézet.

Fehérmű mosva és mangolva 10 kr. kgrmonként.

Ujhelyi M. és Társa

könyvnyomdája Kolozsvár, Jókai-utca 15.
Telefonsz. 379.

Elvállal és készít mindennemű nyomdai munkákat a legizlésesebb kivitelben.
Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan és szolid árban teljesíttetnek.

UJ ÜZLET!

Szép-utoza 2. sz. alatt (sarok épület)

Férfi ruha és női felöltők!

1 rend téli férfi ruha	5 frittól feljebb
1 rend téli fiu ráha	1.80 „
1 női divatos kabát	5- „
1 női vattirozott gallér	6.50 „
1 rend téli magyar ruha	7.50 „
1 női téli posztó cipő	1.50 „

Hosszu kabát dus választék! — Kurta bundás szörme kabát. — Boák dus választékban. — Egy próbabevásárlással tessék meggyőződni. Tisztelettel

Klein R. és Társa.

UJ ÜZLET!**Karácsonyi és újévi bevásárlásait****a FRIEDMAN M.-féle**

üzletben Deák Ferencz-utca 5 szám alatt.

= szerezzze be. =

Zománczozott kék edényekben nagy választék konyhaberendezések, üveg-áruk, china-ezüst különlegességek ugyszinte sok más disztárgyak stb. — Vidékre megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Nagybani vevők nagyobb ár- engedményben részesülnek.

Pontos kiszolgálás!

SZOLID ÁRAK!

Eladó házastelkek, szőlők és

szántóföldek!

1. Dézma-utca és Pap-utca sarkán üres telkek egészben vagy részletekben.
2. Rudolf-út 31. számú házastelkek egészben vagy részletekben.
3. Árpád-út 8-ik számú házastelkek, pék-üzlettel.
4. Magyar-utca 83. számú házastelkek, pék-üzlettel nagy kerittel, gazdasági épületekkel.
5. Nádas-terében egy drb. szőlő a közép lábban.
6. Brétfő- és Nádas-tere szőlők alatt uthosszában egy vonalban levő szántó-föld, 40 telekre felosztható, egyenkint 222 négyszögöltre, sőt nagyobb telkekre is felosztható, vasúti, téglagyári, gyufagyári munkásoknak igen alkalmas, valamint a külvárosi földészeknek is. Érekezhetni: Rucska Lajos tulajdonossal Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca 9. szám.

Kalapkészítő műhely.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Kolozsvár-on Széchenyi-tér 17. szám alatt kalapkészítő műhelyt nyitottam.

Eivállalok kalap ujjalakítást, tisztítást és cilinder vasalásokat és minden e szakmába vágó munkákat jutányos árák mellett.

Midőn a n. é. közönség becses párfogását előre is kérem, bátorodom megemlíteni, hogy eddig is Kolozsvárt, Széchenyi-téren egy kalap üzletben öt éven át, a közönség legnagyobb meglepedésére dolgoztam és ezt kiérdemelni ezután is igyekezni fogok.

Tisztelettel:

SZABÓ JÁNOS, kalapos.

Gobelin, smyrna, északi és hosszúöltésű

Kézimunka-ajándékok

kalotaszegi vásznak, összeszövetek és fonalak.

Előnyomda.

ÁKONTZ SÁNDOR

— Kolozsvárt, szoborral szemben. — (Alap. 1830.)

PFERSCHY J.**ÉTTERME**

Deák Ferencz-u. 8. Telefon 126. Kitünő magyar konyha. — Erdély hegyaljai borok házon kívül is bármily kicsi mennyiségben szállíttatnak. A világhírű Pschorr-bräu-sör kimérési helye.

Tisztelettel PFERSCHY J.

Stolcz Vincze

aranyműves

Mátyás király-tér 12. sz.

Készít új munkákat, átalakításokat valamint javításokat.

Ékszert, zálogjegyeket, tört aranyat és — ezüstöt vesz. —

ÉTKEZŐ**ÉTKEZŐ**

Olcsó és jó házi koszt.

A Szt.-Lélek-utca 2 sz. alatti

ÉTKEZŐBEN

mérsékelt áron kitünő reggeli ebéd és vacsora kapható.

Az egyetemi ifjuság kedvezményes árban részesül.

Ebéd és vacsora előfizetés egy óra 16 forint, hetenként négy tál étellel.

Olcsó és jó házi koszt.

Szolid kiszolgálás.

IZSÁK MÓR

férfi szabó terme, Mátyás Király-tér 19. emelet.

Nagyrabecsült rendelőimet van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy kitünő minőségű fekete salon, hazai és valódi angol és skót szöveteim vannak raktáron, amelyekre nb. rendelőim szíves figyelmét felhívom.

Kiváló tisztelettel

Izsák Mór.

TRISKA J.**zongora-raktára**

Kolozsvárt, Sétater-utca (Saját ház).

Zongorák, pianinok, harmoniumok és czimbalmok gyári áron részletfizetésre is kaphatók.

Hangszerek hecserelését, javítását, hangolását, helyben és vidéken elfogadom.

Phonola-zongorát játszó készülék gyári áron kapható. Ára **1100** korona.

Bármikor megtekinthető!

1 kiló finom kávé 2 kor. 40 = 1 frt 20 kr.

Hirschfeld Sándor elsőrendű fűszer- és csemege-kereskedése —

Mátyás király-tér.

KOLOZSVÁR. Távbeszélő állomás 53.

Ajánlja a n. é. közönségnek dúsan berendezett fűszer- és csemege-árúit, nagy választékban Magyar Cognac, legolcsóbb 1 nagy palaczk 2.40 = 1 frt 20 kr. Kitünő minőségű Erdélyi szilvórium és seprő pálinka. Magyar Likőrök. Finomított tiszta szesz. Magyar és Angol rumok. Legfinomabb teák. Magyar gyártmányú tea-sütemények. Asztali, pecsenye, gyógy- és pezsgőborok. Kőbányai sörök.

Kugler H. budapesti udvari czukrázda, czukorka és süteményeinek egyedüli raktára.

Kérve nagybecsü pártfogását

Hirschfeld Sándor.

30-1-5

1 kiló pergelt kávé 2 kor. 80 = 1 frt 40 kr.

= Napló =

független politikai napilap

előfizetési ára:

Egy évre . . .	24 korona
Fél évre . . .	12 korona
Negyed évre . . .	6 korona
Egy hóra . . .	2 korona
Egyes szám ára	8 fillér.

Kapható a dohánytözsékben és minden elárúsítónál.

Moldován Miklósné Egyetem-utca 1. sz.
New-York szállodával szembe
uri divat és szabó üzletében

a farsangi szezonra a férfi divat legmagasabb izléséig megrendelhető mérték után ugymint frakk, szalon és szmoking öltözék, ugyanitt báli ing, nyakkendő, kezyü és e szakmába vágó cikkek a legjutányosabb árban kaphatók, miért is számos látogatásért esedez

a tulajdonos
MOLDOVÁN MIKLÓSNÉ.

20 1-5

Polgári Vendéglő Trefort-utca 11-ik szám.

!!! Megőrzettek !!!
Különféle borek. —
Tessék megkóstolni.

Ménési uj házhoz 1 ltr. 34 kr., bent 40 kr.
Szegzárdi siller " 1 " 36 " " 44 "
Pecsenye 5 éves " 1 " 50 " " 70 "
Szomorodni gyógybor egy liter . . 1 frt 20 kr.

További havi előfizetést ebéd — vacsorára étlap szerint — **16** forintért elfogadók.

Sült bármilyen adag 30 krajczár.
Kitűnő magyar konyha! Kitűnő magyar konyha!

Számos látogatásért esedez Fogel Ferencz, vendéglős.

14 1-10

☛ Telefon-szám 399. ☛

STERN JÓZSEF liszt-, fűszer- és tűzifa-kereskedése

KOLOZSVÁR, Wesselényi-utca 12. szám.

A közelgő nagy ünnepek alkalmából felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy STERN JÓZSEF liszt-, fűszer- és tűzifa-kereskedőnél Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 12. szám alatt a legjobban és a legolcsóbban lehet lisztet, fűszert és tűzifát beszerezni.

Ne mulassza el senki sem hirdetésem valódiságáról meggyőződni.

8 1-30

B. BAK SÁNDOR

7 1-20 épület és műlakatos

KOLOZSVÁRT, Malom-u. 28. sz.

Vidéki megkeresésre azonnal válaszolok.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy Malom-utca 28. szám alatt atyám B. Bak Lajos gyártelepén a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **épület- és műlakatos-műhelyt** nyitottam. — Elvállalok minden a fémipar körébe tartozó munkákat, u. m.: diszkapukat, balkon-, lépcső- és sírkerítéseket a legegyszerűbbtől a legdíszesebb stilszerű kivitelben; továbbá épületvasalásokat, vasfedélszerkezeteket. Butor-díszművasalásokat, műkovácsolt luszterek, lámpák, virág-aztallakok vasból sárga- és vörösréz-ből vagy nickelozva, adott vagy általam készített rajz szerint.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel

Telefon 120. B. Bak Sándor műlakatos.

♦ Rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálok. ♦

☛ Olcsó törlesztő kölcsönök! ☛

10, 20, 25, 32, 42 és 50 évre

az Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank

27 1-10 Részvénytársaságnál

KOLOZSVÁRT, Rózsa-utca 1. szám, emelet.

A kölcsönök teljes összegben folyósíthatnak, minden levonás nélkül. Földbirtokra és kolozsvári belvárosi új vagy régebbi építkezésre, de forgalmas helyen fekvő házakra a becsérték 50%-a. Vidéki és külvárosi házaknál ha újak az érték 45%-a, ha régiek, de jó karban és forgalmas helyen vannak az érték 40%-a adatik kölcsön. *Becsleési eljárás helyben díjmentes.* A kölcsönök lebonyolítása gyors és a költségek minimálisok. Ügynökök fölősgesek, miután minden szükséges felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál az **Igazgatóság.**

Hivatalos órák 9-1. — Prospektus kívánatra ingyen!
Építési törlesztő kölcsönök is kaphatók!

Balaton-kávéház

Emke-tér.

A mulató közönségnek
a legkényelmesebb és
minden igényeknek megfelelő
találkozója.

Gyárfás Juliska,
Balaton-kávéház tulajdonos.

13 1-52

Kovács L. és Társa

Kolozsvár-Nagyvárad.

Kovács L. és Társa

Kolozsvár, Wesselényi M.-u. Telefon 479.

Nagyvárad Zöldfa-u. Telefon 374.

Karácsonyi eladás!

Karácsonyi bevásárlás előtt szives figyelmébe ajánljuk a t. cz. vevő közönségnek kézmű és divatáru dus raktárunk megtekintését. Eladásra kerülnek ismert, szolid és versenyen felüli olcsó árak mellett, minőségben kifogástalan nagy mennyiségű gyönyörű angol, francia divat szövetek, Selymek, Flanellek, Parchetek, Zybelinek, Boák és Muffok; nemkülönben zsebkendők, női, férfi fiu és leány harisnyák, téli keztyűk.

Kovács L. és Társa

Kolozsvár, Wesselényi M.-u. Telefon 479.

Karácsonyi eladás!

Kovács L. és Társa

Kolozsvár-Nagyvárad.

Nyomatott Ujhelyi M. és Társa könyvnyomdájában Kolozsvárt, Jókai-utca 15. szám.